24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Книжн пол.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
ИЮЛЬ
23
ЮНКУН
171 (5886) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Сталин ертсе пынипе—тăшмана çĕмĕрсе тăкма!

Германи фашизмĕн урса кайнă йыткĕтĕвĕсене хирĕç отечественнăй аслă вăрçă туса пыракан Совет халăхĕ СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартасси çинчен кăларнă Указа калама çук пысăк хаваслăхпа тата çĕкленӳпе кĕтсе илчĕ. Çак историллĕ решени пирĕн ирсĕр те ултавлă тата хăрушă тăшмана, ССР Союзĕнчи ĕççыннисене чуралăх сăнчăрĕсене кĕртсе ӳкерме тăрăшакан тăшмана çĕнтерес тĕлĕшпе пĕтĕм совет халăхĕн никам çĕмĕрейми çирĕп шанăçне тата ытларах çирĕплетет.

Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕн ĕçне лартни Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн боецĕсен чĕрисене, халăх ополчени боецĕсен чĕрисене, тăшман тылĕнче геройла çапăçакан нумай пиншер партизансен чĕрисене, тылра çĕнтерӳ туптакан тата партипе правительство пĕрре чĕнсенех алла хĕçпăшал илсе хамăрăн тăван çĕршыва хӳтĕлеме тухма хатĕр тăракан рабочисен, колхозниксемпе интеллигентсен чĕрисене çĕнĕ вăйсемпе çĕнĕ хастарлăх кĕртет. Кунпа пĕрлех çак назначени вăл совет çыннисене эпир пурăнса иртterекен вăхăтăн мĕнпур ответлăхне, кучухнехи обстановкăра пирĕнтен кашни умĕнчех тăракан пысăк задачăсене асра тытма хушать.

Хăрушă сехетре, пирĕн Тăван çĕршыв умне пысăк хăрушлăх тухса тăнă чухне, совет халăхĕн мĕнпур шухăшĕсем большевиксен мухтавлă партийĕ çинче, мĕнпур ĕççыннисен ашшĕпе тусĕ — Сталин юлташ çинче. «Тăван çĕршывшăн!», «Сталиншăн!» — çак боевой чĕнӳпе Хĕрлĕ Çар боецĕсем, командирĕсемпе политработникĕсем тĕлĕнмелле хăюллăх, паттăрлăх, хастарлăх кăтартаççĕ, фашистсене пĕтерсе тăкаççĕ.

Сталин юлташăн ячĕ—ССР Союзĕнчи ĕççыннисем тунă аслă çĕнтерӳсен символĕ, совет халăхĕн пĕрлĕхĕн символĕ. ССР Союзĕнчи ĕççыннисем граждăн вăрçин фрончĕсенче ютçĕршыв интервенчĕсене хирĕç çапăçнă çĕрте тунă историллĕ çĕнтерӳсем Сталин юлташăн ячĕпе уйăрăлми çыхăнса тăраççĕ. Нумай вăхăта пынă вăрçа пула чухăнланса тата юхăнса юлнă пирĕн Тăван çĕршыв çав çулсенче, пит вăйлă хĕçпăшалланнă ютçĕршыв интервенчĕсен тапăнăвĕсене сирсе янă çулсенче, большевиксен партийĕ, унăн Центральный Комитечĕ, аслă Ленин Сталин юлташа яланах фронтăн чи хăрушă, çав вăхăтрах ĕçе татса паракан чи ответлă участокĕсене лартнă.

Ленин хулинчи виçĕ хут орденпа наградăланă Кировски заводăн боевой коллективĕ, Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартасси çинчен СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указа хĕрӳллĕн ырласа, хăйĕн резолюцинче çапла каланă:

«ССР Союзĕнчи халăхсем Сталин юлташ ертсе пынипе тăшмансене пĕр хут çеç мар çĕмĕреççĕ. Граждăн вăрçин çулĕсенче парти Сталин юлташа совет государствин кунçулне татса паракан чи ответлă фронтсене янă. Хĕрлĕ Çарпа Хĕрлĕ Тинĕс-Çар Флочĕн боецĕсене, командирĕсене тата пĕтĕм совет халăхне пĕр çĕре пĕтĕçтерсе, Сталин юлташ пирĕн Тăван çĕршывăн тăшманĕсене çĕнтерессине пурнăçланă.

Халĕ, пирĕн Тăван çĕршыв умне çĕнĕрен пысăк хăрушлăх тухса тăнă чухне, ултавлă тăшманăн бандисем пирĕн никам тĕкĕнме пултарайман таса çĕр çине тапăнса кĕнĕ тата эпир никама пăхăнмасăр пурăнассине хăратса тăнă чухне, Совет государствин хĕçпăшаллă вăйĕсене ертсе пыма Совет халăхĕн чи лайăх полководецне çирĕпрен те çирĕп Сталина лартнă».

Пирĕн хĕçпăшаллă вăйсем — аслă совет халăхĕн тăван çарĕ пулса тăраççĕ. Халăх пирĕн тăван Хĕрлĕ Çара хыттăн юратнă пек юратакан çар тĕнчере урăх нисте та çук. Хĕрлĕ Çар вăйлă, ăна никам та çĕнтерейместь, вăл тăшманран çӳлте тăрать, çакăн çăлкуçĕсенчен пĕри — пĕтĕм халăх ăна юратнинче, ăна пулăшса тăнинче пулать те ĕнтĕ. Сталин юлташа Совет государствин хĕçпăшаллă вăйĕсене тӳррĕмĕнех ертсе пыракан руководитель пулма уйăрса лартни факт вăл пирĕн Тăван çĕршыв оборонине малалла тĕреклетсе пыма, фашистла ирсĕрсемпе çынçиенсене хирĕç кĕрешме мĕнпур ĕççыннисене большевикла партипе Совет Правительстви тавра малалла пĕтĕçсе пыма хавхалантарать.

Совет халăхĕпе унăн хĕçпăшаллă вăйĕсем Сталин юлташ кăтартăвне çирĕппĕн асра тытаççĕ: çĕнтерӳ хăй тĕллĕн пулмасть, ăна кĕрешсе илмелле, кирек-мĕнле йывăрлăхсене те çĕнтермелле, кирек-мĕнле жертвăсене те тӳсмелле, нимĕнле испытанисем умĕнче те чарăнса тăмалла мар. Фашизма çĕнтерес тесен, Совет çĕршывĕнчи вĕçĕмсĕр нумай вăйсене, совет çыннисен пĕтĕм вăйĕпе хастарлăхне пĕр тĕллеве пурнăça кĕртме — тăшмана çĕмĕрсе тăкма, фашизмăн ирсĕр чир-чĕрне, хăйĕн аллисене совет халăхĕн пырĕ патнелле тăснă фашистла йĕрĕнчĕк эрешмене пĕтерсе тăкма хăвăрт мобилизацилени кирлĕ. Тимсĕрлĕхпе йăвашчунлăха тĕпĕ-йĕрĕпех пĕтерсе хумалла, революциллĕ сыхăлăха ӳстермелле, паникерсемпе хăравçăсене хирĕç вăйлăн кĕрешмелле. Вăрçăра вăрçă чухнехи пек ĕçлес пулать!

Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни çинчен калакан хыпар мĕнпур совет патриочĕсемшĕн, пирĕн тăван çĕршывăн мĕнпур шанчăклă ывăлĕсемпе хĕрĕсемшĕн пирĕн тĕрĕс ĕç çĕнтерессипĕн, тăшмана йăлтах çĕмĕрсе тăкассишĕн тата ытларах вăй хурса кĕрешме чĕнсе калани пулса тăрать. Çак хыпар Сталин юлташ мĕнле ĕçлет, пурне те çавăн пек ĕçлеме, тăшмана çĕнтермешкĕн хăйĕн мĕнпур вăйĕсене пама, ывăнма пĕлмесĕр ĕçлеме хавхалантарать. Çак хыпар советăн кашни çыннинех хăйĕн хаяр та ирсĕр тăшманĕпе — Германи фашизмĕпе вилĕмлĕ тытăçăва кĕнĕ Тăван çĕршыв умĕнчи аслă обязанноçсем çинчен астутарать.

Совет халăхĕ Сталин юлташăн çак сăмахĕсене асрах тытса тăрать:

«Хĕрлĕ Çарăн, Хĕрлĕ Флотăн тата Совет Союзĕнчи мĕнпур граждăнсен совет çĕрĕн кашни пусăмне хӳтлемелле, хамăр хуласемпе ялсемшĕн юлашки юн тумламĕ юлмиччен çапăçмалла, хамăр халăха тивĕçлĕ хăюллăха, пуçаруллăха тата тавçăруллăха кăтартмалла.

Пирĕн Хĕрлĕ Çара пур енчен те пулăшу парас ĕçе организацилемелле, унăн ретĕсене çĕнĕ вăйсем вăйлăн парса тăмалла, ăна мĕн кирлине пурне те парса тăмалла, войскăсем тата çара кирлĕ япаласем турттаракан транспорта хăвăрт çӳреттерессине, аманнисене анлăн пулăшассине организацилемелле.

Эпир Хĕрлĕ Çар тылне тĕреклетме тивĕç, хамăрăн пĕтĕм ĕçе çав ĕçĕн интересĕсене пăхăнтармалла, мĕнпур предприятисене вăйлăн ĕçлеттермелле, винтовкăсем, пулеметсем, орудисем, патронсем, снарядсем, самолетсем нумайрах туса кăлармалла, заводсене, электростанцисене, телефон тата телеграф çыхăнăвне сыхлас ĕçе организацилемелле, сывлăшран килсе тапăннинчен вырăнта сыхланассине йĕркелесе ямалла».

Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн боецĕсем тăшманăн мĕнпур чеелĕхĕсемпе ултавлăхне уçса палăртса, хăйсен çар тĕлĕшĕнчи аслă тивĕçлĕхне вĕçне çитиех пурнăça кĕртсе, тăшмана çĕнтерес ятпа вилĕмрен те хăрамасăр ăна икĕ хут, виçĕ хут, вунă хут вăйлăнрах çапма тупа тăваççĕ. Совет халăхĕн отечественнăй вăрçи пуçлансан малтанхи кунсенчен тытăнсах, Сталин ятне чĕрере тытса совет воинĕсем кăтартакан героизмпа хăюллăхран тӳрĕ кăмăллă пĕтĕм этемлĕх тĕлĕнсе савăнать. Сталин юлташ тӳррĕмĕнех ертсе пынипе пирĕн хăвăрт вĕçекен соколлетчиксем, хăюллă пехотинецсем, шиксĕр танкистсем, тĕл персе тивретекен артиллеристсем кĕрешӳре татах та ытларах паттăрлăхпа героизм, хурçă пек çирĕп чăтăмлăхпа тимлĕх кăтартĕç. Тăшмана татах та ăнăçларах çĕмĕрсе тăкса, хăйсен çапăçу ялавĕсене нихăçан тĕксĕмленми çĕнĕ мухтавлăхпа витĕç. Кĕрешӳре шикленмелле мар, тăшмана пĕтерсе тăкас тесе ăна шырамалла, фашистла пусмăрçăсене хирĕç харпăрхăйне шеллемесĕр паттăррăн çапăçмалла—çакă вăл Хĕрлĕ Çарти кашни воинăн таса обязанноçĕ пулса тăрать.

Ĕç фронтĕнчи боецсем Хĕрлĕ Çара татах та тимлĕреххĕн пулăшма, икĕ хут, виçĕ хут, вунă хут ытларах вăй хурса ĕçлесе нефтьпе кăмрăк кăларма, металл шăратма, винтовкăсемпе пулеметсем, орудисемпе снарядсем, танксемпе самолетсем нумайрах туса кăларма тупа тăваççĕ. Тылра фронтри пекех ĕçлемелле! Боевой приказа пурнăça кĕртессишĕн боец мĕнле ответлăх туять—хушнă ĕçшĕн кашни заводра кашни колхозра çавăн пек ответлăх туймалла,—Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни çине паракан ответ çакăн пек пулмалла тата вăл çавăн пек пулать те.

Сталин юлташ ертсе пыракан совет халăхĕпе паттăр Хĕрлĕ Çар пирĕн Тăван çĕршыв çине тапăннă хаяр тăшмана аркатса тăкмаллах отпор парĕç. Пĕтĕм Хĕрлĕ Çарăн, пĕтĕм совет халăхĕн шухăшĕсемпе туйăмĕсене палăртса, Н-ски стрелковăй часть боецĕсем, командирĕсем тата политработникĕсем çапла калаççĕ:

«Сталин—пирĕн Нарком!—çакăн çинчен кашни боец, командир, политрук, комиссар хĕпĕртесе калать.

Сталин ятне чĕрере тытса пирĕн аттесем, пирĕн пиччесем тата пиртен аслăраххисем пирĕн çĕр çине килсе тапăннă тăшмансене çĕмĕрсе тăкнă. Сталин ертсе пынипе эпир пирĕн Тăван çĕршыв çине ултавлăн тапăннă гитлерла çынçиенсен бандисене çĕмĕрсе тăкăпăр».

Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флотне паттăррăн пулăшма, тăшмана çĕмĕрсе тăкма, çĕнтерӳ тума большевикла партипе Совет Правительстви тавра, СССР халăхĕсен çулпуçĕ, Хĕрлĕ Çар çулпуçĕ—Сталин юлташ тавра татах тачăрах пĕтĕçер!

(«ПРАВДА» умстатьи, июлĕн 21-мĕш).

Старший сержант С. Г. Восканьян командинчи боецсен группи тăшман ротине çĕмĕрсе тăкнă тата трофейсем туртса илнĕ, çак çапăçура вĕсем героизм тата тавçăруллăх кăтартнă. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ (сулахайран сылтăмалла): старший сержант С. Г. Восканьян, красноармеецсем Ш. Ш. Муталов, П. Н. Чхаидзе, Я. З. Захаров тата М. Н. Асланов. Н. Колли фотоӳкерчĕкĕ. (ТАСС).

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти июлĕн 21-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ)

Июлĕн 21-мĕшĕнче Полоцк-Невель Смоленск тата Новоград-Волынски енĕсенче вăйлă çапăçусем пулса пынă.

Фронтăн ытти участокĕсенче пысăк çапăçусемех пулман.

Пирĕн авиаци противникăн мотомехчаçĕсене тата унăн авиацине пĕтерес тĕлĕшпе кĕрешнĕ.

Июлĕн 20-мĕшпе 21-мĕшсенче нимĕçсен самолечĕсем Ленинград çине вĕçсе пыма икĕ хут хăтланса пăхнă, анчах пирĕн заградительнăй отрядсем çавăрса илнĕ пирки, Ленинград районне пырса çитеймен.

Ленинград çине вĕçсе пыма малтанхи хут хăтланса пăхнă чухне нимĕçсен 11 самолетне персе антарнă, иккĕмĕш хут вĕçсе пыма хăтланнă чухне вĕсен 8 самолетне персе ӳкернĕ, пирĕн 4 самолет пĕтнĕ.

* * *

Берлинри радио кашни кунах: вырăссен фронтĕнче çапăçнă чухне нумай трофейăсем туртса илнĕ, тесе суя хыпарсем сарать. Анчах та Германин информаци бюровĕн мухтанчăкла сводкисене Германи генералĕсем хăйсемех сирсе яраççĕ. Пирĕн чаçсем туртса илнĕ документсем хушшинче 18-мĕш танковăй дивизи командирĕн генерал-майор Нерингăн приказĕ пур. Вăл приказра çапла каланă: «снаряженисем, хĕçпăшалсем тата машинăсем тĕлĕшпе пирĕн çухатусем калама çук пысăк, вĕсем хамăр туртса илнĕ трофейăсенчен чылай нумайрах. Çакăн пек положенине тӳсме çук, унсăрăн эпир хамăрăн вилĕм патне çитсе тăма пултаратпăр». Çак паха йышăнăва нумай пĕлсе тăракан çын тунă. Генерал Неринг 1936 çулччен çар академинче ĕçленĕ. 1936 çулта ăна мотомехвойскăсен штабĕн начальникĕ тунă, 1937 çулта ăна полковник тунă, 1940 çулта вара генерал-майора кăларнă. Унăн чаçĕсем халиччен мĕнле çухатусем тунине тата халĕ те туса пынине генерал Неринг пĕлмесен, тата кам пĕлтĕр-ха. Генерал тĕрĕс сăмахсем каланă: «эпир хамăрăн вилĕм патне çитсе тăма пултаратпăр», тенĕ.

* * *

Старший лейтенант Космачевăн çыран хĕрринчи батарейи тăшманăн транспортне курнă та ун çине артиллерирен пеме пуçланă. Фашистсен карапĕ вут хыпса илнипе çунма пуçланă, хăвăрт пынă вăхăтра чул çине пырса тăрăннă. Транспорта путарнă хыççăн, çак батарейăри краснофлотецсем противникăн катерне тата тральщикне путарнă.

* * *

М. ялĕ патĕнче штык вĕççĕн çапăçнă чухне политрук Николай Воронов аманнă пулнă. Аманнă пулин те, Воронов штыкпа чиксе тата прикладпа çапса тăшман атакине хирĕç кĕрешме чарăнман. Кĕçĕн сержант Гаврилов çине виçĕ фашист пынине курса, Воронов Гаврилова пулăшма кайнă. Политрук пĕр фашиста чиксе пăрахнă, икĕ фашистне Гаврилов хăй вĕлернĕ.

* * *

Н. хулин урамĕсенче çапăçнă чухне Прокудин командира фашистсем амантнă. Пульăсемпе снаряд ванчăкĕсем çăмăр пек çунă пулин те, темиçе боец командира пулăшма васканă. Старший политрук Немиров, вилĕмрен хăрамасăр, командира çĕкленĕ те çапăçу хирĕнчен илсе тухнă.

* * *

Фашистсен «Ю-88» маркăллă 8 бомбардировщикĕнчен тата 10 «Мессершмитран» тăракан самолетсен ушкăнне хирĕç пирĕн истребительсем вĕçсе тухнă. Фашистсен çăханĕсем, бомбăсене ăçта кирлĕ унта пăрахса хăварса, каялла тарма тытăннă. Совет летчикĕсем вĕсене кĕрешĕве туртса кĕнĕ, çав кĕрешӳре 8 «Мессершмитта» тата 5 бомбардировщика персе ӳкернĕ. Уйрăмăнах летчик лейтенант Клыков палăрнă. Çак çапăçура вăл тăшманăн икĕ самолетне персе антарнă.

* * *

Противникăн оборонине шăтарса кĕрсе, капитан Седов ертсе пыракан танксен соединенийĕ фашистсен тылĕнче артиллерие тата çыхăнăва пĕтерсе пынă. Нимĕçсен оборонин малти позицийĕнчен 10—12 километрта танкистсем Германин 37 салтакĕсен ӳчĕсене тупнă. Тăшман штабĕнче ярса илнĕ военно-полевой судăн протоколĕнчен тата тыткăна лекнисем каласа панинчен çакă палăрнă: нимĕçсен çак салтакĕсене вĕсем кĕрешӳрен пăрăннă пирки тата чаçсенчен тарнă пирки персе пăрахнă.

* * *

Хĕрлĕ Çарăн Н-ски чаçĕ вырнаçса тăнă çĕре совет партизанĕсем хĕрарăмсемпе ачасен пĕр ушкăнне илсе пынă, нимĕçсем ярса илнĕ Ф. ялĕ çине партизансен отрячĕ пырса тапăннă чухне вĕсене çăлса хăварнă пулнă. Совет хĕрарăмĕсем фашистла офицерсемпе салтаксен питех те тискер ĕçĕсем çинчен каласа панă. Ф. ялне фашистсем ванчăксен купи туса хунă, ялта вĕлернĕ тата чĕрĕллех çунтарса янă хресченсемпе вĕсен çемьисен членĕсен ӳчĕсем питĕ нумай выртнă. Çав ялта пурăннă, халĕ çăлса хăварнă хĕрачасенчен сакăр хĕрачана, 13 çултан пуçласа 15 çула çитнĕскерсене, нимĕçсен ӳсĕр салтакĕсемпе офицерĕсем мăшкăласа намăс ĕç тунă.

* * *

Совет çыннисем фронтра кăна мар, тата инçетри тылра та питех те нумай паттăр ĕçсем тăваççĕ, хăйсен пурнăçне шеллемесĕр ĕçлесе, фашизма вăлли вилĕм хатĕрлеççĕ. Поездпа вагонсен мастерĕ Евтухов юлташ васкавлă поезда ăсатса пынă пулнă.

Çул çинче Евтухов юлташ буксăсем вĕриленсе кайнине асăрханă. Çак çитменлĕхе пĕтерме поезда чарса лартмалла пулнă, пĕтĕм участокри движенин графикне пăсмалла тата питех те кирлĕ груза тытса тăмалла пулнă. Евтухов юлташ апла туман, вăл хăйне чĕнпе тата проволокăсемпе платформăн хĕрринчен кăкарнă та, вилĕмрен хăрамасăр, поезд пынă вăхăтрах çав çитменлĕхе пĕтернĕ. Кирлĕ вырăна поезд вăхăтра çитнĕ.

Воровский ячĕпе тăракан шахтăри Усов юлташ ертсе пыракан навалоотбойщиксен бригади ĕç пĕтернĕ те штрек патнелле кайнă. Вĕсен хыçĕнче темĕнле иккĕленмелле сасă илтĕннĕ. Темиçе минутăранах лавăра завал пулма пултарнă. Пĕтĕм бригада хăвăртах каялла çаврăннă та шахтăна пынă. Завал пулас хăрушлăха хирĕç вĕсем 4 сехет ытла паттăррăн кĕрешнĕ—стойкăсем тăратнă, кăмрăк кăларнă вырăнсене породăпа тултарнă. Шахтăна çăлса хăварнă.

* * *

Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни совет халăхĕ хушшинче патриотизмла çĕнĕ çĕкленӳ турĕ тата фашизма çĕнтерес шанчăка татах та ытларах çирĕплетрĕ. Одесса облаçĕнчи «Черноморская коммуна» ялхуçалăх артелĕн колхозници Савчинская юлташ митингра çапла каланă: «юнлă фашизма çĕмĕрсе тăкас сехет çывхарса килет. Фашистла варвăрсене хирĕç совет халăхĕн аслă çулпуçĕ советăн мухтавлă полкĕсене çапăçăва илсе пырать. Çак кĕрешӳре эпир пĕччен мар. Великобританипе Чехословаки халăхĕсем пирĕнпе пĕрле. Гитлерăн йыткĕтĕвĕсене хирĕç кĕрешме тĕнчери мĕнпур халăхсем пĕрлешес вăхăт инçе мар. Фашизма çĕр çинчен шăлса ывăтăпăр». Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартнишĕн савăннипе палăртса, колхозница Анна Степуленко колхозниксене çапла каланă: «Урса кайнă фашистсем мана тата ытти колхозниксене пурне те телейлĕ пурнăççăр тăратса хăварса чурасем туса хурасшăн. Ку вăл нихăçан та пулас çук! Нимĕç баронĕсен батракĕсем пуличчен, вилни авантарах. Сталин юлташ ертсе пынипе, эпир Тăван çĕршыва хамăрăн юлашки юн тумламĕ юлмиччен сыхлăпăр». Узбек ССР Республикинчи рабочисем, колхозниксем тата интеллигенци хăйсем аслă Сталина вĕçĕмсĕр юратнине кăтартса параççĕ. «Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни,—тенĕ Напангански районри «Шуро» колхоз председателĕ орденоносец Бабаджанов юлташ, — урса кайнă гитлерла бандăсене çĕмĕрсе тăкас сехет çывхарса килнине пĕлтерет». Ростов облаçĕнчи Богаевски станицинчи ватă казак Мартынов юлташ станицăри мĕнпур казаксен ячĕпе çапла каласа пĕлтернĕ: «Сталин юлташ Хĕрлĕ Çара турĕ тата пăхса çитĕнтерчĕ. Унăн планĕсем пĕрре çеç мар çĕнтерӳ тума май пачĕç. Акă халĕ каллех пирĕн юратнă полководец пире усал тăшмана хирĕç ертсе каять. Гитлерла кĕтӳсене пĕтерсе тăкма эпир, казаксем, хамăрăн мĕнпур вăйсене паратпăр».

* * *

Гитлерла Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕр-пĕрне пулăшасси çинчен ССР Союзĕпе Чехословаки правительствисем хушшинче тунă килĕшĕве пĕтĕм совет халăхĕ пĕр шухăшлă пулса ырлать. Наукăн тава тивĕçлĕ деятелĕсем профессорсем Богораз, Орлов, Эмдин, Цитович, профессорсем Гржебин, Гутников, Криницкий, Яцута, Лавров, доцент Португалов çапла çыраççĕ: ирĕке юратакан аслă славян халăхĕсене фашистла мракобессем чурă туса хурас тĕллев тытнă. Анчах Гитлерăн ĕçĕ тухмарĕ! Фашизма хирĕç çĕкленнĕ восстани пушарĕ часах пĕтĕм Европа тăрăх ялкăшса кайĕ. Пĕтĕм этемлĕхĕн телейĕшĕн, культурăпа прогресшăн, халăхсене ирĕке кăларассишĕн пыракан çак вăрçăра славян халăхĕсем пĕрремĕш ретсенче тăрса çапăçĕç. Фашистла Германие хĕссе хуракан вут-çулăмăн ункинче палач Гитлер тата унăн тарçисем вилсе пĕтес сехет çывăх ĕнтĕ».

Танксен тăшман тылĕнчи рейчĕ

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. (ТАСС спецкорĕ). Крыжановскин танковăй подразделенийĕ Н. юханшывĕ урлă каçса противник вырнаçса тăнă вырăна кĕрсе нимĕçсен юханшыв патнелле куçса пыракан войскисен колоннине пĕтерсе тăкма приказ илнĕ.

Пирĕн вăйлă танксем противник персе тăнине хирĕç пысăк хăвăртлăхпа кĕрсе кайса, кĕпер урлă каçнă та, нимĕçсем йышăннă территорине шалалла кĕрсе йышăннă. Кăшт вăхăт иртнĕ хыççăн пирĕн танкистсем çул пăрăнса каякан вырăнта тăшман колонни çинелле пеме тытăннă, унтан атакăна кĕнĕ. Вĕсем фашистсен салтакĕсене гусеницăсемпе таптанă, тупăсемпе пулеметсенчен пенĕ.

Çав вăхăтра çапăçу пынă тĕле нимĕçсен бомбардировщикĕсем вĕçсе тухнă. Вĕсем аялтан хăвăрт вĕçсе пирĕн машинăсем çине бомбăсем пăрахма тытăннă. Совет танкисчĕсем хăйсен боевой заданине пурнăça кĕртсе çаплах малалла кайса пынă. Нимĕçсен бомби пирĕн пĕр машинăна та сиен кӳреймен. Сасартăк сылтăм енче артиллерирен пени илтĕннĕ: нимĕçсем çул хĕррине танка хирĕç пемелли орудии илсе пынă. Снарядсем малта пыракан машина çывăхне пыра-пыра ӳкнĕ.

— Тăшманăн орудине çĕмĕрсе тăкмалла! — тесе приказ панă çав машина ăшĕнче пыракан Крыжановский.

Оруди командирĕ Степанов тăшман тупни çине пеме тытăннă.

Тăшмана хăваласа тата пĕтерсе пырса, совет танкисчĕсем противник вырнаçса тăнă çĕре 12 километр таран шалалла кĕрсе кайнă. Рейдран каялла таврăнма çăмăлах пулман. Пирĕн танксем каялла килекен çул çине фашистсем танка хирĕçле батарея лартнă, çул хĕррисемпе граната çыххисем тытнă нимĕçсем выртса тухнă.

Танкистсем вăйлăн персе вăл чăрмава сирсе пăрахнă. Танка хирĕç перекен пĕр орудине çĕмĕрсе тăкнă. Акă юханшыв, кунта çĕнĕ чăрмав: фашистсем кĕпере çĕмĕрсе тăкнă. Çывăхра нимĕçсен пĕр тупă, вăл тӳрех пирĕн машинăсем çине персе тăнă. Вăл тупăна оруди командирĕ Степанов пĕтерсе хунă.

Крыжановский хăйĕнчен инçех мар шыв хĕрринче хăйăрлă вырăн курнă. Вăл хăйĕн машинине çав вырăна илсе пынă, ун хыççăн -- ытти танксем. Шыв урлă ăнăçлăн каçса, совет танкисчĕсем хамăр енчи çырана тухнă.

(ТАСС).

Политработниксем çапăçура

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, Н-ски чаçри политработниксем паттăрлăхпа хăюллăх, шиксĕрлĕх тата пирĕн тăван çĕршывăн тăшманĕсене йăлтах пĕтерсе хуриччenех çапăçма хатĕр пулнине кăтартса параççĕ.

Çав чаçĕн роти пĕр вĕçĕмсĕр тăватă кун хушши çапăçнă. Пĕр кун хушшинче кăна противникăн атакине 7 хутчен сирсе пăрахнă. Тăшмана хирĕç çавăн пек вăйлăн çапăçнă çĕрте политрук Артюков пысăк вырăн йышăннă. Вăл хăйĕн хăюллăхĕпе пĕтĕм рота составне хавхалантарнă, боецсен паттăрлăхĕпе шиксĕрлĕхне, вилĕмрен хăрас мар туйăма çирĕплетсе пынă. Артюков юлташ чи ответлă тата чи хăрушă вырăнсенче пытанса ларнă тăшмана çĕмĕрсе тăкассине организациленĕ. Фашитсене тӳрĕ персе тата большевикла чĕнӳсемпе, хăй хăюллă пулнипе боецсемпе командирсен пĕрлĕхне çирĕплетнĕ. Фашистсем малалла куçма хăтланни пĕтĕмпех усăсăр пулнă.

Çавăн пекех, батарея политрукĕ Бархатов та совет çĕрĕн кашни пусăмĕшĕн тата юлашки тумлам юн юлмиччен çапăçма хатĕррине кăтартса панă. Çапăçу пынă вăхăтра пирĕн пехота çине тăшманăн мотоколонни килсе тухас хăрушлăх пулнă, Бархатов темиçе орудине уçă позицие илсе тухнă. Вăл ертсе пынипе артиллеристсем тăшмана тӳрĕ наводкăпа персе тăнă. (ТАСС).

Пĕр пучах та уя хăвармастпăр

ИЕПРЕÇ. «Мерезень» колхоз членĕсем колхоз производствинче ырми-канми ĕçлеççĕ. Колхозăн 1 жнейка, 2 лобогрейка пур. Колхоз правленийĕ тырпул пухса кĕмелли машинăсене юсаса хатĕрлеме Илларионов колхозника хушнăччĕ. Вăл тăрăшса ĕçленипе уборкăра кирлĕ машинăсене — жнейкăна, лобогрейкăсене юсаса çитернĕ. Çĕнĕрен 10 урапа тунă, киввисене юсанă. Жнейкăпа лобогрейкăна кӳлмелли лашасене уйрăм пăхаççĕ. Вĕсем самăр.

Хĕрӳ ĕçре пĕчĕк çитменлĕх те пысăк чăрмав кӳме пултарать. Колхоз правленийĕ, иртнĕ çулхи уборка ĕçĕнчи çитменлĕхсене шута илсе, михĕсем çителĕклĕ хатĕрленĕ. Колхозниксем валли столовăй тăваççĕ. Амбарсене çĕнĕ тыра кĕртме хатĕрлесе çитернĕ, вĕсене дезинфекцилеççĕ.

Ф. КИРИЛЛОВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти июлĕн 22-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Ыран июлĕн 22-мĕш тенĕ чух çĕрле Псков, Полоцк-Невель, Смоленск тата Новоград-Волынски енĕсенче вăйлă çапăçусем пулса пынă.

Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче пысăк çапăçусем пулман.

Пирĕн авиаци противникăн мотомехчаçĕсене пĕтерес тĕлĕшпе кĕрешнĕ.

Малтанлăха палăртнă тăрăх, июлĕн 21-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче пирĕн авиаци противникăн 32 самолетне персе антарнă. Пирĕн 8 самолет пĕтнĕ.

* * *

Н. местечко патĕнче çапăçнă чухне противникран тасатнă территори çинче пирĕн чăçсем нимĕçсен салтакĕсене тупнă, вĕсене сăнчăрпа противотанковăй тупăсем тата ытти орудисем çумне çыхса лартнă пулнă. Çапла, Варняй патĕнче нимĕçсен пĕр салтакне потивотанковăй тупă çумне мăйран кăкарса лартнă пулнă. Н. районĕнче пирĕн чăçсем фашистсен 10 танкне персе çĕмĕрнĕ. Тăшман машинисенчен пĕрин ăшĕнче водителĕ çулăм ăшĕнче турткаланнă, анчах танкран тухма пултарайман, мĕншĕн тесен ăна лармалли вырăн çумне кăкарса лартнă пулнă.

* * *

Л. пункчĕ патĕнче Наумов тата Атайманов юлташсен орудийнăй расчечĕ темиçе сехет хушши тăшман танкĕсен атакине сире-сире янă. Противнике хирĕç çапăçнă чухне артиллеристсем фашистсен 10 машинине çĕмĕрсе тăкнă. Ытти орудийнăй расчетсем те ăнăçлăн çапăçнă. Младший сержант Ковалевский нимĕçсен 6 йывăр танкне персе çĕмĕрнĕ, оруди командирĕ Корухов 4 танк çĕмĕрсе тăкнă.

* * *

Л. местечкăран 3 километртра нимĕç парашютисчĕсен десанчĕ анса юлнă. Танксен подразделенийĕн командирĕ Бачекашвили 3 танкăн экипажĕсене фашистсене пĕтерсе тăкма приказ панă. Совет танкĕсем кĕтмен çĕртен сиксе тухнине пула тăшман пăтрашса кайнă. Танкистсем диверсантсен отрядне пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкнă.

* * *

Лейтенант Головин батарейине нимĕçсем икĕ хутчен çавăрса илнĕ, анчах кашни хутĕнчех совет артиллерисчĕсем тăшман атакине сире-сире янă. Противника хирĕç çапăçнă чухне батарея нимĕçсен пĕр ротине яхăн тата минометнăй батарейине пĕтерсе тăкнă. Красноармеец-наводчик Локтев тăшманăн виçĕ танкне стройран кăларнă.

* * *

Противник вăйлăн персе тăнă пулин те, хăюллă пулеметчик Медведев хăйĕн пулеметне тăшман чăçĕсем патĕнчи çывăх позицине илсе тухнă. Темиçе черетпе питех те тĕл персе, вăл наступленине куçма хатĕрленнĕ темиçе теçетке белофинсене персе вĕлернĕ. Çапăçу пĕтнĕ. Медведев юлташ финсен разведкăна тухнă офицерĕсемпе салтакĕсен группине асăрханă. Хăюллă пулеметчик кĕтмен çĕртен пеме пуçланă. Ултă офицера тата 9 салтака персе вĕлернĕ.

* * *

Капитан Белогривов ертсе пыракан красноармеецсен пехота чаçĕ противник тылĕнче ăнăçлăн çапăçать. Июлĕн 20-мĕшĕнче вăл Германин мотоколоннине çĕмĕрсе тăкнă. Капитан Белогривов нимĕçсен войскисем пыракан çул çинчи темиçе участокра минăсем хурса тухнă, тăруках пăрăнмалли вырăнта засада тунă. Июлĕн 20-мĕшĕнче ирхине тăшманăн автоколонна умĕнче пыракан 4 машини минăсем çине пырса тăрăннă та сирпĕнсе кайнă. Питех те тĕл персе, красноармеец-снайперсем машинăсен водителĕсене стройран кăларнă тата моторсене сиен кӳнĕ. Питех те вăйлăн çапнипе, нимĕçсем мĕн чухлĕ те пулин вăйлăн хирĕç тăма пултарайман. Противник хушшинче паника пулнипе усă курса, красноармеецсем çул патне çывăхах пынă та, фашистсен автомашинисем çине тата йĕркерен тухнă салтаксен ушкăнĕсем çине гранатăсем ывăтма тытăннă. Нумай мар автомашинăсем кăна тарса пытаннă. Çапăçу хирĕнче Германин 300 ытла салтакĕсемпе офицерĕсем вилнĕ, 33 грузовик стройран тухнă, 6 оруди, 8 станковăй тата 14 çăмăл пулеметсем тăрса юлнă.

* * *

Донецкри, Кузнецкри тата ытти бассейнсен кăмрăк шахтисенче нихăçанхи пек мар вăйлă патриотизмлă çĕкленӳ палăрать. Горняксем, пурте пĕр çын пек пулса, çĕршыва планран ирттерсе пиншер тонна кăмрăк пама тăрăшаççĕ. Шахтерсен шухăш-кăмăлне «Донбассантрацит» тресчĕн 22-мĕш №-лĕ шахтинчи навлоотбойщиксен бригадирĕ Чуйко юлташ чаплăн каласа панă: «Кивĕ нормăсем халĕ ĕнтĕ пирĕншĕн юрăхлă мар», тенĕ. Чуйко юлташ бригади халичченхи нормăпа танлаштарсан 250 процент чухлĕ задани пама ыйтать тата ăна пурнăçа кĕртсе пырать. Сталин ячĕпе тăракан «Центральная—Ирмино» шахтăн «Никанор — Восток» ятлă участокĕнчи забойщик Синяговский юлташ вăрçă вăхăтĕнчи ĕç планне—икĕ хут тата виçĕ хут ирттерсе кăмрăк кăларас плана туса хатĕрленĕ. Синяговский юлташ кашни кунах 65—72 тонна кăмрăк кăларать, урăхла каласан, 3—4 норма тултарать. Унăн участокĕнчи 14 забойщик пурте икшер норма параççĕ. 17-бис №-лĕ шахтăра хĕрарăм-навалоотбойщицăсен Донбасри пĕрремĕш бригадине организациленĕ. Бабичева бригадинчи 10 хĕрарăм халĕ кашниех 14—15 тонна антрацит тиеççĕ. Çак бригадăра халĕ ĕнтĕ врубовой машинист та пур, вăл—Полина Танцюр. «За индустриализацию» шахтăри 3-мĕш участокăн коллективĕ кашни кунах планран ирттерсе 100 тонна ытла кăмрăк парать. Июль уйăхĕнче Кузнецк бассейнĕнчи пур трестсем те хăйсен планĕсене пĕтĕмĕшпех тата ирттерсе те тултараççĕ. Мирлĕ вăхăтрипе танлаштарсан кăмрăк кăларасси нумай ӳсрĕ. Пиншер рабочисем виçшер-тăватшар норма тултарасси массăллă явлени пулса тăчĕ. «Кагановичуголь» тресчĕн 2-мĕш №-лĕ шахтинчи забойщик Борисов нумаях та пулмасть 13 уйăх хушшинчи программăна тултарнă.

Июлĕн 22-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле нимĕç самолечĕсем Мускав çине пырса тапăнни

Июлĕн 21-мĕшĕнче 22 сехет те 10 минутăра нимĕç самолечĕсем, пурĕ 200 самолет ытла, Мускав çине массăллăн пырса тапăнма хăтланнă. Тапăнма хăтланни арканса кайнă тесе шутламалла. Пирĕн авиацин заградительнăй отрячĕсем нимĕç самолечĕсен тĕп вăйĕсене Мускав патне яман. Заградительнăй отрядсем витĕр тухса противникăн уйрăм самолечĕсем кăна Мускав çине пырса бомбăсем пăрахнă. Хулара пурăнмалли çуртсенче темиçе пушар тухнă. Çынсем хушшинче вилнисемпе аманнисем нумаях мар. Çар объекчĕсенчен пĕрине те сиен тăвайман.

Пирĕн çĕрлехи авиаци тата зенитнăй батарейăсем, туллимар даннăйсем тăрăх, нимĕçсен 17 самолетне персе антарнă. Сывлăшран тапăнни çинчен панă тревога 5 сехет çурă пынă.

Халăх ополченецĕсем

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Древкомбинатри цехсенче пуринче те Хĕрлĕ Çара пулăшма тата тыла çирĕплетме халăх ополченийĕ тăвасси çинчен сӳтсе-яврĕç. Комбинатри рабочисем, работницăсем çавтери пысăк çĕкленӳпе халăх ополченийĕн ретне тăраççĕ.

Пĕрремĕш номерлĕ цехра ĕçлекен Афанасьев юлташ—граждăн вăрçин участникĕ-доброволец, вăл тăван çĕршывшăн пынă кĕрешӳре икĕ хутчен аманнă пулнă. Халĕ те Афанасьев юлташ халăх ополченецĕсен ретне чи малтан тăма пулса заявлени пачĕ.

Ремонтнăй мастерскойĕнчи работница Ловчинская юлташ халăх ополченине тăрса хĕрарăмсене санитари ĕçне тата çар ĕçне вĕренме чĕнет. Çавăн пекех, 51 çулхи Тефтяева юлташ та ополченецсен ретне илме ыйтса заявлени пачĕ.

Ионов, унăн арăмĕ Надежда Ионова, техприемщик Краснов, стахановка Уленкова, мастер Борзова, слесарь Яковлев, сортировщик Миронов тата ытти нумай юлташсем хăйсене халăх ополченийĕн ретне илме ыйтса заявленисем панă.

* * *

СОВЕТСКОЕ. «Совет ялавĕ» хаçат редакцийĕпе типографинче ĕçлекенсем пурте халăх ополченийĕн ретне тăма заявленисем пачĕç. Комсомолецсемпе комсомолкăсем М. Иванова, Т. Иванова, А. Стрельцова, А. Иванов хăйсен заявленийĕсенче тăван çĕршывшăн пĕр тумлам юн юлмиччен кĕрешме хатĕрри çинчен пĕлтерчĕç.

Халăх ополченийĕн ретне тăма заявленисем паракансен йышĕ кулленех ӳсет. Юрмейкейкинăри А. Тимофеева халăх ополченийĕн ретне илме ыйтса райвоенкомата заявленисем панă. Вăл 1924 çулта çуралнă. Кăçал вăтам шкул пĕтерсе тухнă. Комсомолка, 4 оборона значокĕ илнĕ. Парти райкомĕнче ĕçлекен А. Степанов юлташ та хăйĕн тăван шăлнĕпе пĕрле халăх ополченийĕн ретне илме ыйтать.

Я. СИГАЙ.

Коля Ивановăн парни

Коля Иванов Шăхасанти «Хĕрлĕ Октябрь» колхозра пĕр тихана шефа илсе пăхса ӳстернĕ. Нумаях пулмасть вăл пăхса ӳстернĕ лашана Хĕрлĕ Çар валли илнĕ. Коля вăл тихана юратса пăхса ӳстернĕ, тарăн шăтăксем, карта урлă сикме тата хытă чупма вĕрентнĕ.

Халь Коля «Кавказ» ятлă тихана шефа илнĕ. Ăна та вăл Хĕрлĕ Çара валли пăхса çитĕнтерет.

А. Орлов.

Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартнине пĕтĕм совет халăхĕ саламлать

Пирĕн çĕнтерӳ шанчăкĕ çирĕпленет

Каçхи смена пĕтес чух, радио тăрăх—Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартасси çинчен СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указа вуласа пама тытăнчĕç. Мускаври «Серп и молот» заводри металлургсем çак пĕлтерĕве калама çук пысăк савăнăçпа кĕтсе илчĕç.

—Пирĕн юратнă çулпуç тата учитель Сталин юлташ, — терĕ паллă сталевар Баюкин, — Оборона Халăх Комиссариатне тӳрремĕнех ертсе пырассине хăй çине илчĕ. Çак назначенине пĕтĕм совет халăхĕ хĕрӳллĕн саламлать. Граждăн вăрçин çулĕсенче партипе правительство Сталин юлташа яланах фронтăн чи ответлă, чи хăрушă участокĕсене янине эпир лайăх астăватпăр. Пирĕн çамрăк Хĕрлĕ Çар ун чухне япăх хĕçпăшалланнă пулнă, боецсем çарамас та выçă пулнă. Анчах генилллĕ стратег тата полководец Сталин юлташ ертсе пынипе белогвардеецсен пысăк çарĕсене çапах та йăлтах çапса аркатнă. Халĕ вара Хĕрлĕ Çара чи малта тăракан техникăпа хĕçпăшаллантарнă. Паттăр халăх ăна мĕн кирлине пĕтĕмпех парать. Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни гитлерла банда пурпĕрех арканса пĕтессине эпир çирĕппĕн шанса тăнине тата ытларах тĕреклетет. Фашизма — пĕтĕм этемлĕхĕн чи усал тăшманне çĕр çинчен шăлса ывăтăпăр.

— Пирĕн тăван çĕршыв умне пысăк хăрушлăх килсе капланнă хаяр сехетре, — тенĕ прокат цехĕн мастерĕ Ульянов, — Совет Союзĕнчи мĕнпур ĕççыннисен куçĕсем тăван большевикла парти çине, çулпуçăмăр тата тусăмăр Сталин юлташ çине пăхаççĕ. Эпир пĕлетпĕр, çĕршыва сыхлас ĕç Сталинăн шанчăклă аллисенче тăрать. Гитлерла ордасене çĕнтерес шанчăк пирте кашни сехетренех ӳссе пырать Эпир татах та тимлĕрех ĕçлĕпĕр, усал тăшмана çапса аркатма паттăр Хĕрлĕ боецсене мĕнпур вăйсемпе пулăшăпăр.

(ТАСС).

Сталин юлташ тавра татах та тачăрах пĕрлешетпĕр

Шупашкарти «Кооператор» артельре ĕçлекен рабочисен тата служащисен кăнтăрлахи кану вăхăтĕнче митинг пулса иртрĕ. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Агеев юлташ халăхсен аслă çулпуçне Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарне уйăрса лартни çинчен пĕлтернине рабочисемпе служащисем тăвăллăн алă çупнипе кĕтсе илчĕç.

— Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартни, — тет Агеев юлташ, — фашистла бандитсемшĕн хăрушă вăй пулса тăрать. Пирĕн Хĕрлĕ Çар Сталин юлташ ертсе пынипе тата хавхалантарнипе фашистла бандăсене çĕмĕрсе тăкать. Эпир Сталин юлташ тавра татах та тачăрах пĕтĕçсе тăратпăр.

— Сталин юлташ ертсе пынипе пирĕн Хĕрлĕ Çар интервентсене тăван çĕршывран хăваласа кăларчĕ, гитлерла Германин çарĕсем те совет хĕçпăшалĕнченех вилĕç, — тет Чиганаев юлташ.

Пурте пĕр шухăшлă пулса йышăннă резолюцире рабочисемпе служащисем татах та лайăхрах ĕçлеме, Сталин юлташ тавра татах та тачăрах пĕрлешсе тăма пулаççĕ.

В. КАРЗАНОВ.

Сталин—вăл çĕнтерӳ

ЛЕНИНГРАД, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Кировски завод, завод-боец, — унăн ятне совет халăхĕн чаплă çĕнтерĕвĕсен летописне çырса хунă. — савăнăçлă хыпар илтсе хумханчĕ. Каçхи сменăра рабочисемпе инженерсем ССР Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсене тӳррĕмĕнах ертсе пыма генилллĕ стратег тата аслă полководец тăни çинчен пĕлчĕç. Вăл ертсе пынипе граждăн вăрçин хăрушă кунĕсенче совет халăхĕ хăйĕн мĕнпур тăшманĕсене çапса аркатнă. Вăл ертсе пынипе революцин пĕрремĕш хули Юденичăн калама çук пысăк çарĕсенчен çĕнтерӳллĕн хӳтĕленнĕ.

Заводăн пур цехĕсенче те хăйсем тĕллĕнех митингсем пуçланчĕç.

Механически цех. Старший мастер Филимоненко тухса калать.

— СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартасси çинчен кăларнă Указ пире, кировецсене, савăнтарать тата хавхалантарать. Сталин — пирĕн тăван çĕршывăн тăшманĕсемшĕн аçа-çиçĕм пек хăрушă пулса тăрать. Сталин — вăл çĕнтерӳ. Сталин юлташ ертсе пынипе, унăн стратегиллĕ планĕсем тăрăх, эпир Деникина, Колчака, Врангеле аркатса тăкрăмăр, нимĕç оккупанчĕсене çапса салатрăмăр. 1919 çулта Сталин хĕрлĕ Петрограда паттăррăн хӳтлес ĕçе ертсе пынă. Халĕ акă аслă Сталин Хĕрлĕ Çарăн пĕтĕм вăй-хăватне, совет халăхĕн мĕнпур шутласа кăларма çук вăйĕсене гитлерла фашистла çĕлен-калта пуçĕ çине персе антарĕ. Тăшман тĕп пулĕ.

Тухса калама слесарь-сборщик Власов сăмах илет. Вăл нумай каламасть.

—Хамăрăн хаклă çулпуçăмăра манăн çапла калас килет: ертсе кай пире, Сталин, юлашки çапăçăва, шансах тăр, тăшмана пĕтерсе хума хамăр пурнăçа хĕрхенмĕпĕр эпир. Çак аслă вăрçăра эсĕ — пирĕн ялав. Çапăçăва кам çав ялавпа кĕрет — вăл хăраса тăма пĕлмест.

Пĕрсаслă пулса йышăннă резолюцинче кировецсем ССР Союзĕн Оборона Халăх Комиссарне Сталин юлташа хĕрӳллĕн саламлаççĕ. Вĕсем çапла калаççĕ: кировецсем, хăйсен тăван çĕршывĕн çулăмлă патриочĕсем, тăшмана хăвăртрах аркатса тăкма мĕн кирлине пĕтĕмпех тăвĕç. Эпир шансах тăратпăр, Сталин юлташ ССР Союзĕн хĕçпăшаллă вăйĕсенчен тата пирĕн оборона ĕçĕн мĕнпур средствисенчен фашистла ирсĕр йыткĕтĕве çĕр çинчен шăлса ывăтакан çавтери вăйлă, пурне те çĕмĕрсе тăкакан таран туса хурĕ.

Сывă пултăр пирĕн паттăр Хĕрлĕ Çар тата мухтавлă Тинĕс-Çар Флочĕ!

Сывă пултăр аслă Сталин — пирĕн çĕнтерӳсен генилллĕ организаторĕ!

Асларан та аслă стратег

Пирĕн çĕршывăн хĕçпăшаллă вăйĕсен пуçне çак саманари чи аслă стратег Иосиф Виссарионович Сталин тăчĕ.

Сталин юлташăн пĕтĕм пурнăçĕ питĕ лайăх хĕçпăшалланнă пысăк йышлă тăшмансене пĕрре кăна мар аркатнă пирĕн Хĕрлĕ Çарăн чаплă çĕнтерĕвĕсен историйĕпе уйăрăлми тачă çыхăннă. Стелинăн ячĕпе Совет Союзĕн хăватлă хĕçпăшаллă вăйĕсене тăвас ĕçĕн пĕтĕм историйĕ çыхăнса тăрать. Сталин юлташ пирĕн çĕршывăн оборонине тĕреклетессишĕн ывăнма пĕлмесĕр тăрăшса ĕçленине пĕтĕм совет халăхĕ пĕлет.

Хăватлă совет индустрине туни, ăна çĕршывра калама çук ăслăн вырнаçтарса тухни, пирĕн фронтсенчи, ялхуçалăхĕнчи, наукăпа искусствăри тата литературăри мĕнпур çĕнтерӳсем Сталин ячĕпе çыхăннă.

Хальхи вăхăтра Сталин ячĕпе пирĕн юратнă Хĕрлĕ Çар фашистсен варварла ордисене çапса салатать. Сталин арми пуçĕнче тăни — вăл Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхсен хăватлă шанчăкĕ.

Пирĕн пĕтĕм халăх Сталин юлташа вĕçĕ-хĕррисĕр парăннă. Мĕнпур ĕççыннисемпе пĕрле, совет ученăйĕсем те Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартнине хĕрӳллĕн саламлаççĕ. Эпир пĕр самантлăха та иккĕленместпĕр, асларан та аслă стратег Сталин ертсе пынипе совет çарĕ, совет халăхĕ çĕнтерӳ тăвĕ, этемлĕхĕн, культурăн тата цивилизацин чи усал тăшманĕсем пулса тăракан фашистсенчен хăтăлнă тĕнче историне вăл çĕнтерĕве ылттăн саспаллисемпе çырса хурĕç.

Академик **В. Л. КОМАРОВ.**
СССР Наукăсен Академийĕн президенчĕ.

Сталин—пирĕн Нарком

Сталин юлташа Оборона Халăх Комиссарĕ пулма уйăрса лартнă.

Халăхсен аслă çулпуçĕн ячĕ паттăрлăхăн, шиксĕрлĕхĕн, Хĕрлĕ Çарăн кашни боецĕн, командирĕн, политработникĕн, пирĕн социализмлă тăван çĕршывăн кашни гражданинĕн çĕнтерӳ символĕ.

Мĕнпур çĕршывсенчи тăшмансен çарĕсем пирĕн çĕршыв çине тапăннă чухне — граждăн вăрçин çулĕсенче Сталин юлташ фронтăн ĕçе татса паракан участокĕсенче пулнă. Петроград алăкĕсем патне çывхарса пыракан Юденич бандине Сталин юлташ ертсе пынипе пĕтерсе тăкнă. Деникина çапса аркатмалли аслă план, Царицын оборони—вăрçă операцин çак паллă ĕçĕсене Сталин юлташ ертсе пынипе тунă.

Сталин пирĕн Нарком! Кашни боец, кашни командир, политрук тата комиссар çакна мухтанса калать. Сталин ятне чĕрере тытса пирĕн аттесем, аслă пиччесем совет çĕрĕ çине тапăннă тăшмансене çĕмĕрсе тăкнă. Сталин юлташ ертсе пынипе эпир çĕнĕ вăйпа вăрçа каятпăр, пирĕн тăван çĕршыв çине ултавлăн тапăннă çынçиенсен гитлерла бандисене пĕтерсе тăкатпăр.

Н-ски чаçри боецсем, командирсем, политработниксем, красноармеецсем **Назаров, Просвиров, Григоренко, Дмитриев, Андреев, Никифоров, Хачатурян,** старший политрук **Куприянов,** политрук **Зайцев,** кĕçĕн политрук **Шемякин,** старший лейтенант **Красев,** сержант **Крученов,** çар фельдшерĕ **Сорокин,** пĕрремĕш рангри техник интендант **Фокин.**

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС).

Сталин—совет халăхĕн аслă полководецĕ

СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ Сталин юлташа Совет Союзĕн Оборона Халăх Комиссарĕ тăвасси çинчен кăларнă Указа Шупашкарти «Красный молот» артельте ĕçлекен рабочисемпе работницăсем пĕтĕм чĕререн ырлаççĕ.

— Германи фашизмĕ пирĕн нумай миллионлă ĕççыннисене хăйĕн чури туса хурасшăн. Анчах юнлă фашизмăн ĕмĕчĕ нихăçан та пурнăçа кĕреймĕ. Пирĕн халăх Ленин—Сталин партийĕ тавра тачă пĕтĕçсе тăрать. Çакă ĕнтĕ никам çĕнтерейми вăй пулса тăрать. Пирĕн çулпуç, учитель Сталин юлташ ертсе пынипе аслă отечественнăй вăрçăра та совет халăхĕ çĕнтеретех. Граждăн вăрçин çулĕсенче пирĕн паттăр, нумай нациллĕ халăх, Сталин юлташ ертсе пынипе пур фронтсенче те çĕнтернĕ,—тет Григорьева юлташ.

Сталин юлташ ертсе пынипе пирĕн мухтавлă Хĕрлĕ Çар, совет халăхĕ чăсах Гитлерăн йыткĕтĕвне ĕмĕрлĕхех пĕтерсе хурасса «Красный молот» артелĕн коллективĕ шансах тăрать.

Н. ДАНЦОВ.

Сталин—пирĕн паянхи Ленин

Ленин тата Сталин—пирĕн большевиксен партин, Октябрьти революци çĕнтерĕвĕсен организаторĕсем. Вĕсем совет халăхне яланах çĕнтерӳ хыççăн çĕнтерӳ патне илсе пынă. Çак хаяр кĕрешӳре те Сталин юлташ ертсе пынипе совет халăхĕ, унăн хĕçпăшаллă вăйĕ урса кайнă гитлеровецсене çĕмĕрсе тăкать.

— Сталин юлташа Совет Союзĕн Оборона Халăх Комиссарĕ туни,—теççĕ Шупашкарти макарон фабрикинчи рабочисем,—пире граждăн вăрçи вăхăтне аса илтерет. Пирĕн çĕршывшăн хăрушă пулнă вăхăтсенче Ленин юлташ яланах Сталин юлташа чи ответлă участоксене янă. Сталин юлташ Петрограда, Царицына тата пирĕн çĕршывăн нумай хулисене сыхласа хăварассишĕн пынă çапăçăва, нумай фронтсене ертсе пынă. Сталин юлташа хамăрăн çĕршывăн хĕçпăшаллă вăйĕсене ертсе пымалла туни пĕтĕм совет халăхне савăнтарать.

Сталин—пирĕн паянхи Ленин, вăл ертсе пынипе, унăн командованийĕпе пĕтĕм халăх тăшмана хирĕç паттăр кĕрешĕве тухать.

Çĕршыв оборонине тĕреклетме

Чăваш АСС Республикинчи Шăмăршă районĕнчи Чепкас-Никольск ялсоветĕнчи колхозниксем ыйтнипе, Чепкас-Никольск ялсовечĕн исполкомĕ ăна Виççĕмĕш Пятилеткăн (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемне лайăх сарнăшăн панă 8 пин тенкĕ премие çĕршыв оборонин фондне хывать. Фашистла Германие хăвăртрах тата пĕтĕмпех çĕмĕрсе тăкас тесе, хамăрăн паттăр Хĕрлĕ Çарăн вăй-хăватне пур майсемпе те çирĕплетсе пырăпăр.

Пирĕн ялсоветри колхозниксем ялхуçалăхĕнчи пĕтĕм ĕçсене лайăх пахалăхпа вĕçлеме тата государство умĕнчи мĕнпур обязательствăсене срокчен пурнăçа кĕртме сăмах параççĕ.

Чепкас-Никольск ялсовечĕн

председателĕ ПАТОВ.

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен черетлĕ пресс-конференцийĕнче

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен июлĕн 21-мĕшĕнче пулнă черетлĕ пресс-конференцийĕнче Совет Информаци Бюровĕн начальникĕн заместителĕ С. А. Лозовский юлташ çакăн çинчен пĕлтернĕ.

«Чикаго трибюн» хаçатăн корреспонденчĕ урлă, унтан хăйсен радио урлă нимĕçсем пĕтĕм тĕнчене: «вырăссен çынсем тĕлĕшĕнчи калама çук пысăк резервисемпе хĕçпăшал запасĕсем пĕтсе çитнĕ», тесе пĕлтернĕ. Çавăн пек сĕмсĕррĕн тата ниме киревсĕррĕн каласа çирĕплетнине ăнланма ытлашши пысăк çар специалисчĕ пулни те кирлĕ мар. Чăнах та, çапăçма пултаракан арçынсен шутĕнчен кашни çĕршывра çынсен резервисен паллă проценчĕ пур. Паллă, ССР Союзĕнче пурăнакан халăх шучĕ Германиринчен виçĕ хут пысăк. ССР Союзĕнче çынсен резервисем пĕтĕмпех пĕтсе çитнĕ пулсан, Германире вара, панкама юратакан хĕрарăм Геббельссăр пуçне, миçе боец юлнă-ши? Тепĕр енчен, Хĕрлĕ Çарăн тĕп вăйĕсене çĕмĕрсе тăкнă пулсан, авиацине, танксемпе артиллерине пĕтерсе тăкнă пулсан, Германи войскисене Гитлер палăртнă сроксенче Мускава, Ленинграда тата Киева пырса кĕмешкĕн мĕн чăрмантарнă-ха вара? Ответне пире Германин 18-мĕш танковăй дивизи начальникĕн генерал-майор Нерингăн приказĕ парать. Çав приказра генерал Неринг çапла çырать: «Снаряженисем, хĕçпăшал тата машинăсем тĕлĕшĕнчи çухатусем, ăнлантарса памасăрах курăнаççĕ, калама çук пысăк, вăл çухатусем, малалла ăнăçлăн куçса пынине пăхмасăрах, туртса илнĕ трофейăсенчен чылай пысăкрах. Çакăн пек положенине е вăл вăрăм вăхăт хушши малалла та çавăн пекех пулса пырсан, ăна чăтма çук, унсăрăн эпир хамăрăн вилĕм патнех çитсе тăма пултаратпăр».

Çакнашкал ĕнтĕ фактсен чĕлхи, фактсем, англичансем калашле, тĕрĕссине кăтартса параççĕ.

Июнĕн 22-мĕшĕнчен тытăнса Германири радио мĕнпур çĕршывсенчен доброволецсен калама çук пысăк «йышĕ» пырса тăни çинчен кашни кунах пĕлтернĕ, çав доброволецсем ССР Союзне хирĕç çапăçасшăн çунмаллипех çунаççĕ пулать. Анчах вăл «доброволецсен» хисепĕ çинчен нимĕçсем ку таринччeнех пĕлтермеççĕ. Испанецсем «голубая дивизия» тенĕскерне туса йĕркеленĕ пулать. Ыйту—дивизи мĕн ятлинче мар, çав дивизи чăннипе пуррипе çуккинче. Ку тĕлĕшпе вара панкама юратакан нимĕçсем нимĕн те шарламаççĕ. Кунсăр пуçне, нимĕçсемпе вĕсен Францири кармаçăварĕсем Францире «доброволецсем» пухни çинчен пĕлтернĕ. Анчах кунта та пирĕн цифрăсемпе ĕç тухмарĕ. Гестапо агенчĕ, ренегат Дорио тата ăна приказ паракансем Гитлершăн пуçĕсене хума хатĕр тăракан француз кретинĕсен хисепне çавтери пытарса усраççĕ. Вĕсем çакăн пирки шарламаççĕ: çав мĕнпур «доброволецсене» пĕр алăри пӳрнесем тăрăх, нумай пулсан, икĕ алăри пӳрнесем тăрăх та шутласа тухма пулать. Нимĕçсем тата: «доброволецсем» Данипе Норвегирен те пыраççĕ, тесе пĕлтернĕ. Гестапон фельдфебель Квислинг командинче тăракан татах тепĕр вунă агенчĕ. Нимĕçсем статистикăна кăтартмасăр тытса тăраççĕ пулсан, финсем вара хăйсен резервисем пысăккăн ӳссе пыни çинчен пытарма юратмаççĕ. Паян эпир финсен радионе итлерĕмĕр, Швецирен 38 «доброволец» Финляндине килсе çитнĕ те.

Çав даннăйсенчен акă мĕн курăнать: пĕтĕм Европа ССР Союзне хирĕç пуçланă «хĕреслĕ поход» мĕскĕн те кулăшла япала çеç пулса тăрать, урăх нимĕн те мар. Гитлер тĕрлĕ çĕршывсенчен мародерсене, асса кайнă, сутăннă ландскнехтсене, укçашăн пулсан кирек кама хирĕç те çапăçма хатĕр тăраканскерсене мĕн чухлĕ те пулин пухма пултарать. Ун пек киревсĕрсемшĕн ют çынсен пурлăхĕсене çаратса тустармалли çеç пултăр.

Анчах ăçта унта хĕреслĕ поход? Ăçте унта Европа?

Германирен, Румынирен, Италирен, Финляндирен илекен чылай сведенисем союзниксем текенскерсем хушшинчи отношенисем çавтери çивĕчленсе кайни çинчен кăтартса параççĕ. Нимĕçсен кирек-хăш лейтенанчĕн те тарçи пулса тăракан Антонеску генерал хăйсен салтакĕсене çакна ниепле те ăнлантарса пама пултараймасть: Румыни салтакĕсене тата йытăсене нимĕçсем пур ресторансене мĕншĕн-ха кĕртмеççĕ? Нимĕç оккупанчĕсем сăнчăрсенче тытса тăмасан, венгерсемпе румынсем тахçанах çапăçса пĕтнĕ пулĕччĕç. Итали халăхĕ хăйсене чуралăха кĕртсе ӳкернĕ нимĕçсене курайкмасть, çав «туссенчен» çăлăнма вĕсене çĕмĕрсе тăкасса тӳсеймесĕр кĕтет. Çав вăхăтрах Муссолини, хăйĕн çĕршывне нимĕçсене сутнăскер, хăй пĕртан правăллă союзник пулнине кăтартса пама хăтланать. Чăннипе вăл Гитлер çумĕнчи старший лакейсен шутĕнче тăрать.

Финсем, хăйсен мĕнпур шанăçĕсене нимĕç çарĕ çине хунăскерсем, çав шанăçсемшĕн вĕсен хăйсен юнĕпе тӳлемелле пулассине курса тăраççĕ. Мĕн калăн-ха вара словаксем çинчен, вĕсене вăкăрсене пусма хăваланă пекех вăрçа хăвалаççĕ.

ССР Союзне хирĕç вăрçă пуçланнăранпа пĕр уйăх кăна иртрĕ, анчах демократиллĕ государствăсенче пĕрлĕхлĕ фронт вăйланса, ӳссе пынă чухне Германи коалицийĕ пур енĕпе те чĕтресе çеç тăрать.

* * *

Америкăри «Интерконтинентал Ньюс» телеграф агентствин корреспонденчĕ г-жа Росс г. Гаврилович Мускава килни мĕнле вырăн йышăнса тăни çинчен панă ыйту çине ответ парса, Лозовский юлташ çапла каланă:

«Югославин Чрезвычайнăй Посланникĕ тата Полномочнăй Министрĕ г-н Гаврилович Мускава килни ССР Союзĕпе Югослави хушшинчи дипломатиллĕ отношенисене пĕтĕмпех йĕркелесе янине пĕлтерет».

Хамăрăн пĕтĕм ĕçе вăрçă чухнехи çĕнĕ йĕркепе туса пырар!

Вăрçă кунĕсенче

КАНАШ. Вагонсем юсакан заводри рабочисем сталинла вахтăна тăрса ĕç нормисене ытлашшипех тултараççĕ. Тимĕрç Фомин юлташ кулленхи ĕç нормине 590—600 процент таран, токарь Самарин юлташ 220 процент тултарса ĕçлеççĕ. Стахановецсем нумайĕшĕ çĕнĕ профессисене вĕренеççĕ. Электросварщик Пичкалов юлташ кĕске вăхăтрах сверлильнăй станок çинче ĕçлеме хăнăхса çитнĕ. Нумай станокпа ĕçлекен Осипов, Дмитриев, Игнатьев юлташсем ĕçе лайăх туса пыраççĕ. Вĕсем кулленех ĕç нормине 300-шер процент тултараççĕ.

Чугунçул çинчи рабочисем те пысăк тухăçлăхпа ĕçлеççĕ. Чунаев юлташ поезда кривоносла хăвăртлăхпа илсе çӳрет. Грузчик Кириллов ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартать.

Çавнашкалах колхозсенче те хĕрӳллĕ ĕç пырать. Колхозниксем, колхозницăсем уборкăна тăрăшса хатĕрленеççĕ. МТС-че ялхуçалăх машинисене пысăк пахалăхпа юсаççĕ. «Коминтерн», «Молния», «Самолет», «Красная звезда» колхозсем государство умĕнчи обязательствăсене ытлашшипех парса татма тăрăшаççĕ. Ку колхозсем аш-какай тата сĕт памалли плансене 100 процент тултарнă.

Çара кайнă трактористсен, комбайнерсен вырăнне хĕрарăм-патриоткăсем тăраççĕ. «Идея Ленина» колхоз членĕ Е. Скворцова МТС-не ĕçлеме тавăрăннă, çавнашкалах Данилова та трактор çинче ĕçлеме тытăннă. Колхозсенчен 12 хĕрарăм трактористка пулма вĕренеççĕ.

ВКП(б) райкомĕ агитаци ĕçне вăрçă вăхăчĕ хушнă пек йĕркеленĕ. Районри коммунистсем, комсомолецсем кулленех предприятисене, общежитисене, колхозсене кайса хаçатсем вуласа, докладсем туса параççĕ. Общежитисенче агитаторсем пырасса питĕ кĕтеççĕ. Агитаторсем рабочисене, колхозниксене çĕнĕ хыпарсем çинчен, СССР Верховный Совет Президиумĕн Указĕсене, вăрçă вăхăтĕнчи законсене ăнлантарса параççĕ. Агитаторсем тăрăшнипе пур предприятисемпе колхозсенче те боевой дружинăсем, самозащита групписем, ГСО, ПВХО кружокĕсем организациленĕ. Кашниех çак кружоксене çӳресе вăрçă ĕçне вĕренме тăрăшаççĕ. Вагонсем юсакан заводри килхуçи хĕрарăмĕсем 100 çын ПВХО кружокĕсенче вĕренеççĕ.

Пирĕн тăван çĕршыв çине фашистла бандăсем тапăнни çинчен пĕлсен агитатор Кузьмин юлташ хăйĕн участокĕнчи килхуçи хĕрарăмĕсене фашистсен юнлă та киревсĕр ĕçĕсем çинчен каласа панă. Кашни çынăннах сыхăлăхлă пулмалли çинчен, ПВХО кружокĕ организацилесе вăрçă ĕçне вĕренме кирли çинчен ăнлантарнă. Халĕ кунта 28 хĕрарăм ПВХО ĕçне вĕренеççĕ. Кунсăр пуçне 25 хĕрарăм медсестрасен курсĕнче вĕренеççĕ. Июлĕн 3-мĕшĕнче Кузьмин тата ытти агитаторсем Сталин юлташ чĕнсе каланине радиопа итлеме рабочисене, колхозниксене тата килхуçи хĕрарăмĕсене организациленĕ. Итлекенсене пурне те Сталин юлташ сăмахĕ тарăннăн хумхантарнă. Тăшманăн ирсĕр ĕçне хирĕç ответлесе ĕççыннисем самозащита группи тата санитари ĕçне вĕренмелли группăсем организациленĕ. Агитаторсем çĕнĕ ĕçсем пуçараççĕ. Июлĕн 13-мĕшĕнче канмалли кун хулара субботник туса ирттерчĕç. Ĕççыннисем иртен пуçласа каçченех ĕçлерĕç. Урамсенчи пĕтĕм çӳп-çапа тасатрĕç. Вагонсем юсакан заводри рабочисемпе чугунçул çинчи рабочисем вуншар тонна тимĕр татăкĕсем пухнă.

П. СЕРГЕЕВ.

Тырпула пухса кĕрес ĕçе пысăк пахалăхпа туса ирттермелле

Тырпулсене пухса кĕресси — государствăн яланах пысăк ĕçĕсенчен пĕри пулса тăнă. Вăрçă вăхăтĕнче вăл ĕçĕн пĕлтерĕшĕ татах та ытларах ӳсет. Тырпула вăхăтра тата пĕр тăккаламасăр пухса кĕртни, тырпул тата ытти хатĕрлевсене хăвăрт тултарни, çĕршывăн продовольстви ресурсĕсене пуянлатни, тыла тата çирĕпрех, хăватлăрах туни—фашистла бандăсене вилĕм кӳме Хĕрлĕ Çара вăйлăн пулăшни пулать.

Колхоз уйхирĕсенче вăйлă тырпул пиçет, уборкăна хатĕрленмелли сроксем кĕскелсе пыраççĕ. Çакă вăл колхозсемпе машинно-тракторнăй станцисене уборкăна большевикла хатĕрленме хушать. Нумай колхозсем çавăн пек хатĕрленеççĕ те. Вăрнар районĕнчи Кольцовкăри Сталин ячĕпе тăракан колхоз вăйлă тырпула пухса кĕртме тахçантанпах хатĕр. Ку колхозра уборкăна ирттерме план тунă, ĕç вăйĕсене лайăх йĕркеленĕ. Уборка ĕçне çамрăксене те хутшăнтарма шутлаççĕ. Кашни колхозник хăйĕн ĕç вырăнне пĕлсе тăрать.

Вăрнар районĕнчи ытти колхозсем те уборкăна хĕрӳллĕн хатĕрленеççĕ. Булатовăри Молотов ячĕпе тăракан колхоз июлĕн 8-мĕш тĕлне уборкăна хатĕрленсе çитнĕ. Ăнăçлăн ӳсекен тырпула вырма 6 жнейка, 6 косилка ремонтланă. Кӳлмелли таврашсене йĕркелесе хунă. Уборка вăхăтĕнче столовăй ĕçлет, кунта продуктсем çителĕклĕ. Колхоз хăйĕн государство умĕнчи обязательствисене чылайĕшне срокчен тултарнă. 1941 çулшăн аванс шучĕпе 150 центнер панă, вăл 100 процент пулать. Кăçалхи çулшăн çăмарта парса татнă. Колхоз ытти обязательствăсене те çак кунсенчех тултарать. Уйсене çумкурăксенчен тасатнă.

Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ И. В. Сталин юлташ июлĕн 3-мĕшĕнче радио тăрăх каланă сăмах колхозниксен хастарлăхне татах та çĕклерĕ. Молотов ячĕпе тăракан колхозри звеньевой А. Скворцова юлташ чугунçул çинче ĕçленĕ чухне хăйĕн ĕç нормине кулленех 160-шар процент тултарса пырать. Сталин юлташ сăмахне итленĕ хыççăн çак колхозри Ермолаев охранник, 66 çулхискер, çапла каланă:

— Эпĕ хама мобилизациленнĕ тесе шутлатăп, колхоз пурлăхне татах та лайăх сыхлама тăрăшатăп!

Çак колхозри Максимов юлташ, звеньевой пулса ĕçленĕскер, Хĕрлĕ Çара кайнă. Ун вырăнне халĕ унăн арăмĕ Максимова юлташ звеньевой пулса ĕçлет. Ĕçе лайăх йĕркелесе пырать. Ку колхозри выльăх-чĕрлĕх фермисенче те производствăллă çĕкленӳ нихăçанхинчен те вăйлă. Фермăсенче ĕçлекенсем хăйсен вырăнĕсенче тăрăшса ĕçлеççĕ. Тихонова юлташ пăрусене лайăх пăхса ӳстерет. Вăл пăхнă «Зорька» ятлă пăру хăйĕн чĕрĕ виçине кашни талăкрах 960 граммшар хушса пырать, «Январька» ятлă пăру—900 граммшар хутшăнать. Кăçал пĕр пăру та вилмен, пурте сывă, таса, лайăх ӳсеççĕ. Тихонова юлташ кунне 6—7 литр сĕт суса илет. «Манька» тата «Рисовальщица» ĕнесенчен кунне 11-шер литр сĕт суса илнĕ.

Молотов ячĕпе тăракан колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе государство планне тултарнă.

Çакăн пек колхозсем Вăрнар районĕнче сахал мар. Колхозниксем хушшинче социализмлă ăмăрту кунран кунах сарăлса пырать. Чылай колхозсем уборкăна тухма хатĕр.

Пиччĕшсем, упăшкисем Хĕрлĕ Çара кайнă хыççăн вĕсем вырăнĕнче хĕрарăмсем ĕçлеççĕ. Вăрнар МТ Станцинче халĕ 40 хĕрарăм машиноведсен, комбайнерсен, трактористсен курсĕнчен вĕренсе тухнă. Икĕ хĕрарăм комбайнеркăсем пулса ĕçлеççĕ, вĕсем хăйсен комбайнĕсене тахçанах юсанă. Вунвиçĕ хĕрарăм комбайнер помощникĕсем, ыттисем трактористкăсем, плугарьсем пулса ĕçлеççĕ. Пурте хăйсен ĕç нормисене ытлашшипех тултараççĕ.

Машинно-тракторнăй станци комбайнсене, молотилкăсене пурне те юсанă. Колхозсенче жнейкăсене нумайĕшне юсанă. Юсаса çитермен жнейкăсем районра çирĕм ытларах çеç. Паллах, вĕсене хăвăртрах юсамалла. Ку тĕлĕшпе уйрăмах Ворошилов ячĕпе тăракан колхозăн çине тăрса ĕçлемелле. Ку колхозра çурласене тата ытти инвентарьсене тĕплĕн шута илмелле, уборка вăхăтĕнчи ĕçсен планне тумалла, пахча-çимĕçсем усрамалли вырăнсене, амбарсене, витнĕ итемсене хатĕрлесе çитермелле, вĕсене дезинфекци туса йĕркелемелле.

Уборкăна тухас вăхăт инçе юлмарĕ. Тырпул пухса кĕртес ĕç ăнăçлăхне татса паракан условисенчен пĕри вăл— уборкăра машинăсемпе ытларах усă курасси. Машинăсене талăкĕпех ĕçлеттермелле тăвас пулать. Кашни машина валли опытлă машиноведсем халех тупса хумалла. Çакăнпа пĕрлех çавасемпе те, çурласемпе те анлăн усă курмалла. Кĕске вăхăтра тырпула пухса кĕртес ĕçе колхозри пĕтĕм вăя хутшăнтармалла.

Уборкăна хăвăртрах хатĕрленсе çитер, вăйлă тырпула ăнăçлăн, пĕр тăккаламасăр пухса кĕрер.

А. МИТРОФАНОВА.
ВКП(б) Обкомĕн ялхуçалăх отделĕн инструкторĕ.

Канашри вагонсем юсакан заводра

Июлĕн 13-мĕшĕнче, вырсарникун, вагонсем юсакан заводри рабочисем куннĕпех завод территоринче тата цехсенче йăваланса выртакан ăпăр-тапăрсене пуçтарнă çĕрте ĕçлерĕç. Çак кунхине пурĕ 100 тонна ытла тимĕр-тăмăр пухса платформăсем çине тиенĕ. Кунсăр пуçне çĕршер рабочисем вагонсем юсанă çĕрте ĕçленĕ. Субботникре ĕçлесе тупнă укçа-тенкĕне пĕтĕмпех тăван çĕршыв оборонине тĕреклетме панă.

Субботнике рабочисемпе командирсен çемьисем те активлăн хутшăнчĕç, вĕсем урам тата килхушшинчи çӳп-çапсене тасатса йĕркелерĕç.

* * *

Заводри Осоавиахим Совечĕ рабочисемпе вĕсен çемьисем хушшинче оборона ĕçне анлăн туса пырать. Заводра халь ПВХО инструкторĕсен курсĕ ĕçлет, унта 67 çын вĕренет тата медицина инструкторĕсен курсне организациленĕ.

Завод поселокĕнче пурăнакан ĕççыннисем ПВХО кружокĕнче вĕренеççĕ, цехсенче самозащита групписем тунă.

И. КОРНИЛОВ.

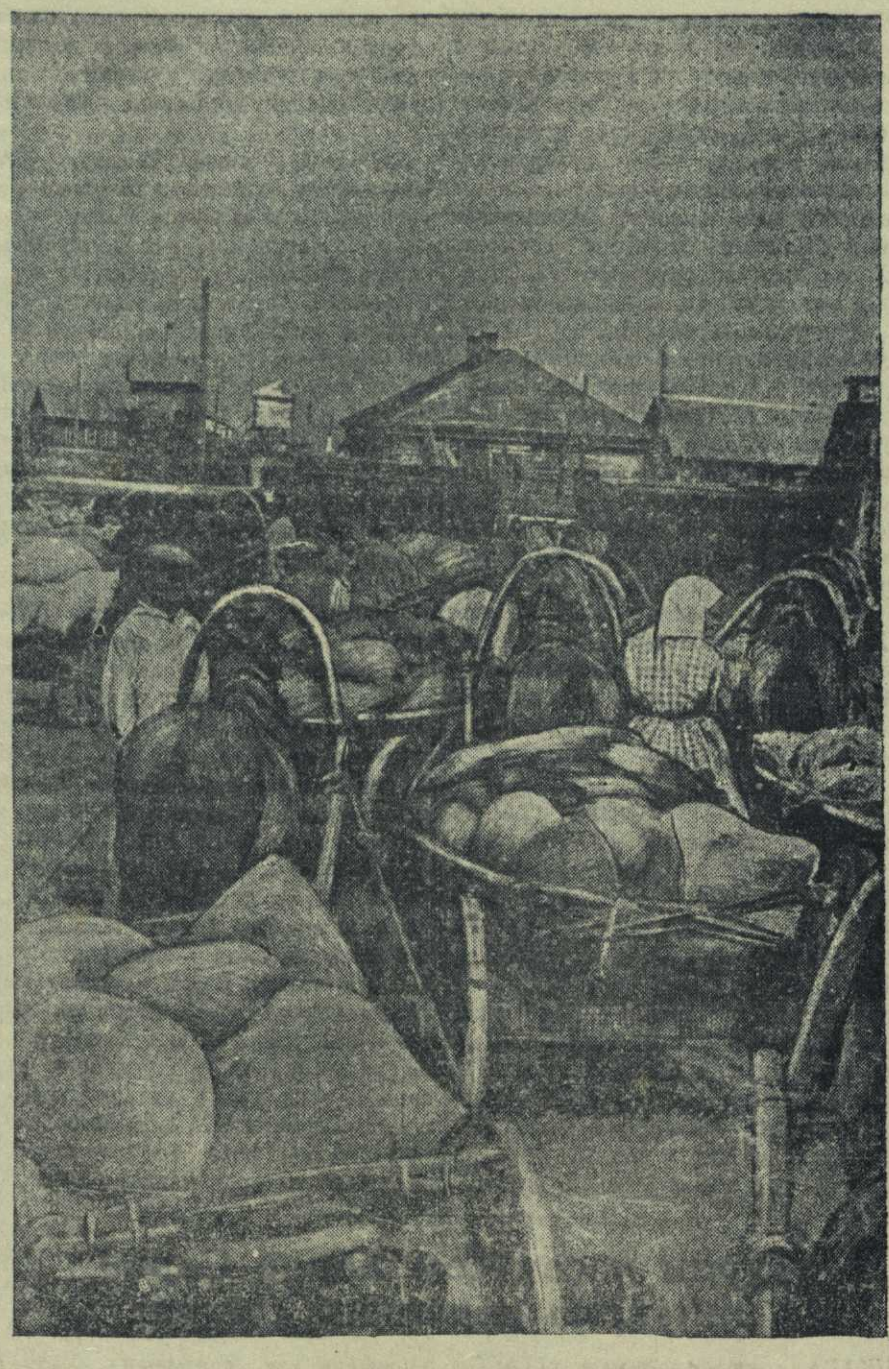

Заготзернон Канашри пунктĕнче. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Тăвай, Чкаловски тата Комсомольски районсенчи колхозсем государствăна тырă параççĕ.
А. КОСТИН фото-ӳкерчĕкĕ.

СБОРНĂЙ ПУНКТРА

СОВЕТСКОЕ. Сборнăй пункта пыракансем тĕрлĕ профессиллĕ çынсем — трактористсем, шоферсем, колхозниксем, бухгалтерсем, служащисем. Анчах, вĕсен пурин те пĕр ĕмĕт: фашистла çĕлен-калтасене пĕтерсе тăкас, социализмлă тăван çĕршыва сыхлама Хĕрлĕ Çар ретне каяс ĕмĕт, кашниех фронта часрах çитесшĕн.

«Новый путь» колхоз членĕн Степан Алексеев юлташăн шăлнĕсем — Михаилпа Андрей Хĕрлĕ Çар ретĕнче. Паян акă вăл хăй те фронта каять.

Сборнăй пунктра «На страже» ятлă стена хаçачĕ тухса тăрать. Стена хаçатĕнчи кашни çырăвах хумханмасăр вулама май çук, вĕсем патриотсем çырнă çырусем.

«Гитлерăн урнă йыттисем пирĕн тăван çĕршыв çине вăрçăпа килсе тухрĕç. Хĕрлĕ Çар вĕсене вилĕм шăтăкĕсем тупса парĕ. Хĕрлĕ Çар ретне илсе, мана действующи армине яма ыйтатăп. Эпĕ — граждан вăрçин участникĕ. Тăшмана хирĕç пĕр тумлам юн юлмиччен çапăçма пулатăп» — тесе çырнă Лебедкинăри «Страж революции» колхоз членĕ, 1897 çулта çуралнă Н. Кошкин юлташ.

Ашшĕ-амăшĕсем хăйсен ывăлĕ-хĕрĕсене Хĕрлĕ Çар ретне ăшшăн ăсатаççĕ. Нимĕнле салхулăх та çук вĕсен.

— Пирĕншĕн ан пăшăрханăр, хамăр вырăнсенче лайăх ĕçлесе, эпир Хĕрлĕ Çара пулăшăпăр, тăшмана хирĕç хăюллăн çапăçăр. Кашни пуля тăшман чĕрине лектĕр.

Çакăн пек калаççĕ хăйсен ывăлĕсене ашшĕ-амăшĕсем.

И. ИВАНОВ.

Шкул ачисен пулăшăвĕ

ИШЛЕЙ. Тăрăнти туллимар вăтам шкулта вĕренекенсем колхоза тислĕк тăкнă çĕрте, çум çумланă çĕрте пулăшаççĕ.

Çав вăхăтрах вĕсем хăйсен шкул участокне те манса хăвармаççĕ. Унта кашни кунах пĕр звено ĕçлет. Вĕсене учительсем ертсе пыраççĕ.

Я. ВАСИЛЬЕВ.

* * *

ЭЛĔК. Хирлеппуçĕнчи туллимар вăтам шкулта вĕренекенсем те колхозра тăрăшса ĕçлеççĕ.

Я. Антиповпа А. Филимонов хирте колхоз кĕтӳне пăхаççĕ. Н. Михайловăн ашшĕ конюх, вăл ашшĕне лашасене шăварма тата çитерме кайма пулăшать.

М. КУСТИКОВ.

Обязательствăсене срокчен тултаракан колхозсем

СОВЕТСКОЕ. Чемей ялсоветĕнчи «Сатурн» колхоз утă çулса пĕтернĕ хыççăнах чи лайăх утта кăçалхи обязательство тăрăх государствăна парса татрĕ. Çавнашкалах çăм, çăмарта, аш-какай памалли плана та тултарчĕ. Кунсăр пуçне 113 центнер тырă панă, плана тултарнă. Колхозниксем те государство умĕнчи парăмсене срокчен парса татма тăрăшаççĕ. Кăçалхи заемшăн укçине тӳлесе татса, облигацисене алла илчĕç.

Çавнашкалах «Сеятель» колхоз колхозникĕсемпе колхозницисем те пĕрпĕрипе ăмăртса ĕçлесе, пур ĕçе те вăхăтра туса пырса, хамăрăн мухтавлă Хĕрлĕ Çара мĕн вăй çитнĕ таран пулăшма тăрăшаççĕ.

Ку колхозăн кăçалхи обязательство тăрăх государствăна 102 центнер тырă тăратмалла пулнă пулсан, пĕр центнер çеç памалли юлнă. Аш-какай, çăм, çăмарта пĕтĕмпех парса татнă, колхозниксем те пĕтĕмпех парса татрĕç. Колхозниксем кăçалхи заемшăн подписка укçине тӳлесе татса, облигацисене те алла илчĕç. Колхоз 1942 çулшăн аванс шучĕпе государствăна аш-какай пама 10 сысна самăртма хупнă.

«Сеятель» колхоз кăçалхи ялхуçалăх налог шучĕпе 9 пин те 500 тенкĕ, страховка—4002 тенкĕ аванс пачĕ. Çавнашкалах колхозниксем те ялхуçалăх налогĕпе страховка укçине 3 пин тенкĕ ытла тӳлерĕç те ĕнтĕ. Вĕсем пĕтĕм парăма кăçалхи август уйăхĕнче парса татассишĕн тăрăшаççĕ.

Колхоз, кĕракине хатĕрленнĕ май, 120 центнер вăрлăх сортласа уйрăм амбара хывнă. Çĕртме сухи тăвиччен тислĕк тата фосфорит кирлĕ таранах уя кăларса суха айне туса хăварчĕ.

Колхозра строительство бригади ĕçлет. Ку бригада кĕске вăхăт хушшинчех 50 пуç ĕне вырнаçмалăх стандартлă çĕнĕ вите, выльăх пăхакансене пурăнма çĕнĕ пӳрт тата ферма таврашĕнчи савăт-сапасене хуркалама пĕр амбар тунă.

Колхоз сыснасенчен кашни çулах пысăк тупăш илет. Кăçал та сысна ферминчен 51 пин тенкĕ тупăш илнĕ.

Н. МИХЕЕВ.

Утă çулса пĕтернĕ

ЭЛĔК. Районри пур колхозсем те улăхри утăсене çулса пĕтерчĕç. Чылай колхозсем государствăна утă тăратмалли обязательствăсене те тултарнă. Колхозсем государствăна, Хĕрлĕ Çар валли, чи малтан çулса типĕтнĕ паха утăна параççĕ.

Утă çулас ĕçре çак колхозсем малта пычĕç: «9-ый съезд ВЛКСМ» колхоз (председателĕ Романов), «Заветы Ильича» (председателĕ Федоров), «16-ый партсъезд» колхозсем. Вĕсем утă çулас ĕçе хăвăрт вĕçлерĕç, утă поставкине ыттисенчен малтан пурнăçларĕç.

Нумай колхозсенче халĕ силос хываççĕ.

А. ВОЛКОВ.
Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Районри нумайĕш колхозсем, уяр çанталăкăн кашни минутине туллин усă курса, утă çулса пуçтарас ĕçе тивĕçлипе туса пычĕç. «Агроном» колхоз 700 гектар çинче, «Красный Маяк» колхоз 81 гектар, «Трудовик» колхоз 57 гектар, «Крестьянин» колхоз 38 гектар çинче утă çулчĕç.

Халĕ вĕсем государствăна утă параççĕ.

А. НИКИТИН.

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Мăн-Шетьмĕ ялсоветĕнчи «Красная Шатьма» колхоз, июлĕн 10-мĕшĕнче утă çулма тухса, июлĕн 14-мĕшĕнче çулса пĕтерчĕ. Утă çулнă çĕрте 2-мĕш бригада лайăх тĕслĕх кăтартрĕ. Вăл бригада июлĕн 13-мĕшĕнчех çулса пĕтерчĕ. Çак ĕçре 18 çула çитнĕ хĕрачасем З. Ефимова, А. Иванова, Х. Тимофеева тата ыттисем те ĕç нормине ытлашшипех тултарса пычĕç.

Д. ВАСИЛЬЕВ.

ЙЕПРЕÇ. Утă çулма малтан тухнă Хурамалти «Красный водник», «Эконом», «Заря» колхозсем государствăна утă параççĕ. «Красный водник» колхоз районра чи малтан 50 лавпа заготпункта пама утă тиесе карĕ. Çавăн пекех «Эконом» колхоз та государствăна 9 лав леçсе пачĕ.

Ф. КИРИЛЛОВ.

Трактористсен тухăçлă ĕçĕ

ЙЕПРЕÇ. Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ И. Сталин юлташ июлĕн 3-мĕшĕнче радио тăрăх тухса каланă хыççăн машинно-тракторнăй станцинче ĕçлекен трактористсем татах та лайăхрах, тухăçлăрах ĕçлеме пуçларĕç. Германи фашизмĕн тискер ĕçне уйхирте ударлă ĕçленипе ответлеççĕ. 1-мĕш бригада (бригадирĕ Яковлев) çĕртме тăвас плана 124,2 процент, ирхи çĕртме тунă вырăна культиваци тăвассине 101,2 процент тултарчĕ. Çак бригадăри тракторист Ефим Коннов газогенераторнăй тракторпа ĕçлет. Сменăра норма тăрăх 5 гектар сухалас вырăнне куллен 10—12 гектар сухалать.

Трактористсем хушшинче хальхи вăхăтри пек пысăк çĕкленӳ халиччен нихçан та пулман. Кашни трактористăн ĕмĕчĕ çакăн пек: паян лайăх ĕçленĕ пулсан, ыран тата лайăхрах ĕçлетпĕр, тăшманăн ирсĕр ĕçне ударлă ĕçпе ответлĕпĕр. Çакăн пек патриотизмлă туйăмпа хавхаланса ĕçлесе, çĕртме тăвас плана 5-мĕш бригада — 114,5 процент, 8-мĕш бригада — 105,2 процент, 11-мĕш бригада 116,2 процент тултарчĕç. Пĕтĕм МТС-пе илсен, июлĕн 10-мĕшĕ тĕлне çĕртме сухи тăвассипе культиваци планне ытлашшипех пурнăçланă.

Пур бригадăсенче те ирхи çĕртме тунă вырăнсене иккĕмĕш хут сухалас ĕç пырать. 1-мĕш бригада «МОПР» колхозра ирхи çĕртме тунă вырăна иккĕмĕш хут сухаласа пĕтернĕ.

Фронта кайнă трактористсем вырăнне хĕрачасем ĕçлеме тытăнаççĕ. Халĕ МТС çумĕнче курс ĕçлет, унта 50 хĕрача вĕренет.

Д. МИХАЙЛОВ.

ПВХО ĕçне вĕренекенсене пулăшма

САМОЗАЩИТА ГРУППИ

Хулара кашни çуртра, ялта кашни колхозра самозащита групписем пулмалла. Вăл группăсем вырăнти халăхсенчен тăраççĕ. Самозащита групписен ĕп задачи—хулара кашни çурта, ялта кашни колхоза тата халăха сывлăшран тапăннинчен сыхланма вĕрентсе хатĕрлес ĕçре ПВО (сывлăшран тапăннинчен сыхланни) начальникĕсене пулăшасси пулать. Тăшман авиацийĕ сывлăшран тапăнса тунă сиенсене пĕтерме чи малтан самозащита группи пырса халăха пулăшма пултарать.

Самозащита группине обязательнăй йĕркепе тăваççĕ. Вăл 6 звеноран тăрать, кашни звенора 4—5 çын е ытларах пулать. Группăна ятарласа çав енĕпе курсра вĕреннĕ начальник ертсе пырать. Çавăн пекех, звено командирĕсем те ятарласа вĕреннĕ çынсем пулмалла.

Вăрçă вăхăтĕнче хăвăрт та пултаруллă ĕçлемелле тăвас тесен, группăсен, хулара та колхозра та, малтанах тимлĕн тата нумай ĕçлес пулать. Сывлăшран килсе тапăнас хăрушлăхран сыхланма малтанах лайăх хатĕрленсе тăни кирлĕ. Самозащита групписем тăвакан ĕç—вăл государствăшăн пысăк та кирлĕ ĕç пулса тăрать.

Акă мĕншĕн ĕнтĕ самозащита группи членĕсен час-часах тренировкăсем ирттерсе тĕплĕн вĕренмелле. Акă мĕншĕн ĕнтĕ ПВО енĕпе çуртсенче е колхозра практикăллă занятисем ытларах ирттерсе хăнăхса пымалла. Тренировкăллă вĕренӳсене тĕрлĕ темăсем тăрăх ирттермелле. Вăл темăсене мĕн чухлĕ ытларах вĕреннĕ, çавăн чухлĕ нумайрах пĕлӳ илмелле туса пымалла.

Практикăллă занятисене çуртсенче светомаскировка мĕнле пулмаллине тата сывлăшран тапăннă вăхăтра асра тытмалли правилăсене мĕнле пурнăçа кĕртмелли çинчен вĕреннипе пуçлама пулать. Унтан вара çурта пушартан мĕнле сыхласси çинчен, химиллĕ газсенчен сыхланмалли майсем çинчен тата ишĕлнĕ çуртйĕрсене мĕнле юсамалли çинчен вĕренме тытăнмалла. Çаксене лайăх ăнланса çитсен тин самозащита групписем çуртсем çине пĕр вăхăтрах фугаслă тата чĕртсе яракан бомбăсем пырса лексе çĕмĕрнине хирĕç мĕнле кĕрешмеллине ăнăçлăн вĕренме пултараççĕ.

Сывлăшран тапăнасси кăнтăрла та, çĕрле те, хĕлле те, çулла та, уяр кунсенче те, çăмăрлă кунсенче те пулма пултарать. Группăсен çавăн пек условисенче вĕренмелле те ĕнтĕ. Занятисене пĕр тема тăрăхах темиçе хут ирттермелле. Йывăрлăхран хăраса тăмалла мар, нумай тата тимлĕн вĕренме тăрăшмалла.

Сывлăшран тапăннинчен тата химиллĕ тапăнуран сыхланма хатĕр пулас тесен, вăхăта чăсмасăр, халех вĕренсе хатĕрленмелле.

Сывлăшран тапăннă вăхăтра хăвна ху тыткалама пĕлни кирлĕ. Аманнă е газ лекнипе антранă çынна пирваййи пулăшу пама вĕренсе çитмелле. Çавăн пекех тата юлташупа иксĕр пĕр-пĕринне малтанхи пулăшу пама, аманнă вырăнсене çыхма, сурансене эмеллеме пĕлме хăнăхмалла. Çывăхра хăш вырăнта санитарнăй пункт уçăлмассине, убежище е тата ытти пытанмалли вырăн ăçтине пĕлсе тăмалла.

Кашни хваттерте, кашни çуртра пушар сӳнтермелли çăмăл япаласем: шыв витрисем, хăйăр тултарнă ещĕк, кĕреçесем пулмалла. Коридорсемпе пӳртӳмсене, пусма картлашкисене çунма пултаракан япаласемпе выртса çӳрекен çӳп-çапсенчен тасатсах тăмалла.

Светомаскировка тăвасси çине уйрăмах тимлĕн çаврăнса пăхмалла. Мĕншĕн тесен, çĕрле тĕттĕмлетмен çутă сывлăшри тăшмана валли çул кăтартса парать.

«Сывлăшри тревога», «Химиллĕ тревога» тата «Отбой» сигналсем çинчен вĕренĕр, вăл сигналсене панă хыççăн мĕн тумалли çинчен ытти çынсене вĕренме пулăшăр. ПВХО значокĕн 1-мĕш сыпăкĕн нормисене парăр.

Хăвăр вĕренсе илнĕ пĕлӳсене çирĕплетме ПВО енĕпе пулса иртекен тактикăллă вĕренӳсене хутшăнăр. Çавăн пек вĕренӳсем вĕсем—сывлăшран тапăннинчен сыхланма вĕренсе хатĕрленмелли чи лайăх формăсем пулса тăраççĕ.

Сывлăшран килсе тапăнас хăрушлăх çинчен пĕлтернĕ хыççăн малтанах хăвăрăн хатĕрленсе çитмелле. Çавăн пекех, сирĕн çывăхри çынсем сывлăшри тапăннинчен сыхланма мĕн чухлĕ хатĕр пулнине те лайăх асăрхăр. Хăрпăр-хăйне мĕнле тыткаламалли правилăсем çинчен ан манăр. Противогаза, сурансем çыхмалли тата химиллĕ газсене хирĕçле эмелсемпе туса хатĕрленĕ пакетсене яланах хăвăрпа пĕрле илсе çӳрĕр. Самозащита группинче е ПВО командинче тăратăр пулсан, «Сывлăшри тревога» сигналĕ пулнă хыççăнах сборнăй пункта хăвăрт çитме хатĕр пулăр. Громкоговорительсене ĕçлеттерĕр: радио тăрăх ПВО енĕпе распоряженисем пама пултараççĕ.

Каçсенче хăй çутнă чух чӳречесене лайăх карăр, тултан çутă курăннипе курăнманнине тĕрĕслесе пăхăр.

Витресенче, лейкăсенче, ваннăсенче тата ытти савăт-сапасенче шыв хатĕрлесе хурăр. Пушар мĕн пулсан, ăна сӳнтерме шыв кирлĕ пулать. Ĕçмелли шыва витсе усрамалла, ăна кашни кунах çĕнетсе улăштарса тăмалла.

Сывлăшри тапăнусем вăхăтĕнче пулнă сиенсене сирсе пăрахма кашни çурт пĕтĕмĕшпех хатĕр пулмаллине яланах асра тытăр.

«Сывлăшри тревога» сигнал парсан хăраса ан ӳкĕр, дисциплинăллă пулăр, ытти çынсене те çавăн пекех пулма хушăр. Сигнал панă вăхăтра урамра пулсан, çывăхри убежищăна е пытанмалли вырăна кĕрсе тăрăр. Противогаза яланах хăвăрпа пĕрле илсе çӳрĕр, вăл пур чухне те хатĕр пултăр.

Самозащита группине ПВО командин боецĕ пулсан, хăвăрăн сборнăй пункта çавăн чухнех кайăр.

Хваттере юлатăр пулсан, чӳречесемпе алăксене лайăх хупăр та вĕсем патне ан пырăр. Апат-çимĕçсене, ĕçмелли шыва аванрах витсе хурăр. Кăмака е плита хутнă пулсан, примус чăртнă пулсан, вĕсене хăвăртрах сӳнтерĕр, пӳртре ăшăтакан япаласем нимĕн те ан пулччĕр.

Светомаскировкăна тепĕр хут тĕплĕн пăхса тухăр, ытлашши çутăна çавăнтах сӳнтерĕр.

Противогаз çуккисене е тăхăнма пултарайманнисене убежищăна леçсе ярăр. Килте юлма питех кирлĕ мар пулсан, хăвăр та унта кайăр.

Убежищăра мар пулсан, «химиллĕ тревога» сигнал пулнă хыççăнах противогаза тирпейлĕн тăхăнса, «боевое положенине» туса хурăр, ПВО дежурнăйĕ хушмасăр противогаза пуçран ан хывăр.

Убежищăра ларатăр пулсан, унта хăвăра лайăх тыткалăр, ытти çынсене пример кăтартăр. Убежищăн комендантĕ хушмасăр çынна унтан кăларма е кĕртме юрамасть.

Пушарсене сӳнтерме, антранă çынсене çĕклесе кайма пулăшасси—кашни гражданинăн хисеплĕ тивĕçĕ пулса тăрать.

«Отбой» сигнал пулсан тин противогаза хывăр, алăксене уçăр. Анчах ПВО дежурнăйĕ хушмасăр урама тухма юрамасть.

Чехословаки халăхĕн пурнăçĕнчи историллĕ кун

Совет Союзĕпе Чехословаки хушшинче тунă килĕшӳ! Паян, çак савăнăçлă хыпара илтнĕ хыççăн, Словакири мĕнпур чехсем мĕнтери хĕпĕртесе савăннине каласа пама сăмахсем те çитмеççĕ. Чехословаки халăхĕ вырăс халăхĕ çине яланах ăшă кăмăлпа пăхнă. Çакă вăл уйрăмăнах фашистла Германия ирĕклĕн пурăнма юратакан Чехословаки çине тапăнса кĕнĕ хыççăн вăйлăн палăрчĕ, ун чухне Чехословаки çинчен пурте маннă пек туйăнчĕ. Совет Союзĕсĕр пуçне, пурте. Совет халăхĕ чехословаксене манмарĕ, ăна мĕнпур вăйсемпе пулăшма хатĕр тăчĕ. Халĕ пĕтĕм Чехословаки халăхĕ хăватлă Совет Союзĕ тата унăн аслă çулпуçĕ Сталин çине хĕрӳллĕн юратса пăхать. ССР Союзĕнчи халăхсенче вăл пĕтĕм прогрессивлă этемлĕхе нимĕç фашизмĕн тискер агрессийĕнчен çăлакансене курса тăрать.

Халĕ, гитлерла йыткĕтĕвĕпе вилĕмлĕн тытăçса çапăçнă кунсенче, Совет Союзĕ Чехословакипе унăн тусĕ тата ăна хӳтлекенĕ пулса килĕшӳ тăвать. Паян Прага тата пĕтĕм Чехия, Моравия, Словакия, ютçĕршывсенче, Европăра тата Америкăра пурăнакан мĕнпур чехословаксем калама çук пысăккăн хĕпĕртесе савăнаççĕ. Çак кун чех халăхăн праздникĕ, вăл чех халăхĕн историне калама çук паллă историллĕ событи пулса çырăнать.

Анчах та чех халăхĕ савăнать çеç мар. Чехсем — ĕçчен халăх, Килĕшӳ—ĕçлĕ акт. Гитлера çĕнтермелле! Çак задача Чехословаки умĕнче те тăрать. Чехсем çинчен суя хыпарсем сарнă, вĕсем вăрçма пултараймаççĕ, çакă вăл Германие хирĕç тăма пултарайманнинче курăнчĕ, тесе суя хыпар сарнă. Пачах урăхла, чехсем яланах пит паллă боецсем пулнипе паллă пулса тăнă. Вăтам ĕмĕрсенче чех гусичĕсем Чехи çине тапăннă нимĕç крестоносецĕсен темиçе хут вăйлă войскисене çĕнтернĕ. 1410 çулта Грюнвальденри чаплă çапăçура вĕсем вырăссемпе, поляксемпе, литовецсемпе пĕрле Тевтонски орден рыцарĕсене хирĕç геройла çапăçнă, çав вăрă-хурахсене йăлтах çĕмĕрсе тăкнă. Çав вăхăтри чех полководецĕ Ян Жижка çинчен нумай ĕмĕрсем хушши мухтав пынă. Ун хыççăнхи çулсенче пулнă кирек-хăш вăрçăра та чехсем чаплă боецсем пулнипе палăрса тăнă. Чехословакин çар терминологийĕ тĕнче терминологине кĕчĕ, чехсемпе словаксен çар тĕлĕшĕнчи изобретенийĕсем тĕнчери нумай çĕршывсене анлăн саралнă. Чехословакия Австри империйĕн составĕнче тăнă чухне унăн салтакĕсем Австрия туса пынă вăрçăсенче пуринче те яланах палăрса тăнă. Уйрăмăнах вĕсем хăйсем чаплă артиллеристсем пулнипе кăтартса панă. Империализмлă пĕрремĕш вăрçăра чехсемпе словаксем Германишĕн вăрçман, вĕсем полкĕ-полкĕпе вырăссен аллине тыткăна лекнĕ, анчах вĕсем Пруссие хирĕç вăйлăн çапăçнă.

1938 çулта Чехословаки халăхĕ, фашистла Германие пĕтĕм чĕререн курайманскер, хăйĕн тăван çĕршывне мĕнпур вăйсемпе çăлса хăварма тăрăшрĕ, анчах ун чухне ăна вăрçма ирĕк паман. Çавăн пек пулнă. Халĕ ĕнтĕ урăхла пулать! Халĕ кашни чех салтакĕ хăй мĕншĕн вăрçмаллине, кама хирĕç çапăçмаллине пĕлсе тăрать. Совет Союзĕ халĕ туса пыракан таса отечественнăй вăрçăн тĕллевне вăл лайăх ăнланать, Совет Союзĕ çине вĕçĕмсĕр шанса тăрать. Çакна çирĕппĕн шанса тăратăп: Германин урса кайнă фашизмне хирĕç çапăçма пур чехословаксем те: танкистсем, артиллеристсем, летчиксем пысăк хаваслăхпа тухĕç. Совет боецĕсемпе алла-аллăн тытăнса, мĕн çĕнтеричченех, гитлерла бандитсене çĕнтеричченех кĕрешĕç.

Чехословакире паянхи кун чĕнсе калакан пĕр сăмах çеç илтĕнет: «Совет Союзĕпе тата унăн çулпуçĕпе пĕрле малалла та малалла пырар! Пирĕн ĕç—тĕрĕс ĕç, çĕнтерӳ пирĕнте пулать».

ЗДЕНЕК НЕЕДЛЫ.

Прага университетĕнчи профессор. (ТАСС).

Чехословакин политикăллă деятелĕ Губерт Рипк выступленийĕ

ЛОНДОН, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Лондонри радио ĕнер Чехословакин ютçĕршыв ĕçĕсен министерствин статс-секретарĕ Губерт Рипк Совет Союзĕпе Чехословаки хушшинче килĕшӳ тунă ятпа каланă сăмахне панă.

Июлĕн 18-мĕш, тесе каланă вăл, Чехословаки республикине ирĕке кăларассишĕн пыракан кĕрешӳри паллă кунсенчен пĕри пулса тăрать. Çак кун эпир Совет Союзĕпе питĕ кирлĕ договор турăмăр. Çак килĕшӳ Мюнхенри договорпа татнă икĕ çĕршыв хушшинчи туслăха каялла тавăрать. Пирĕн государствăна Англи те йышăннă. Чехословакин тулашри политики яланах Хĕвелтухăçĕпе тата Хĕвеланăçпе туслă çыхăну тытасшăн пулнă. Паянхи кун пире кăмăллă, мĕншĕн тесен пирĕн политика тĕрĕс пулнине, шухăшласа тунă тата инçете курнине çирĕплетрĕ. Çавăнпа та пĕр кун хушшинче икĕ пысăк событи пулса иртрĕ.

1938 çул хыççăн эпир хамăрăн принциплă политикăллă линие пăрахăç туман, эпир Францире, Англире тата Америкăра кĕрешĕве малалла туса пынă. Францине оккупациленĕ хыççăн та эпир парăнман. Чех салтакĕсем, летчиксем чех ячĕн чыслăхне сыхласа хăварчĕç. Паттăр чех халăхĕ, хăйĕн тăван çĕршывне чĕререн парăннăскер, хăйĕн традицине сутмарĕ, хăй паттăрла хирĕç тăнипе мĕнпур цивилизациллĕ тĕнчене хăй енне çавăрчĕ. Паян эпир çакна калатпăр: чех тата словак халăхĕсен тăван çĕршывĕнчи кĕрешĕвĕ Чехословаки республикине ирĕке кăларассишĕн пынă кĕрешĕвĕнче тĕп вырăнта тăнă, тăрать те. Июлĕн 18-мĕш пирĕн кĕрешӳн аслă кунĕ, ирĕке тухмалли кĕрешӳн пысăк утăмĕ пулса тăрать. Эпир çĕнĕ Чехословаки турăмăр, паян пирĕн хамăр çĕршыв умĕнче çавтери асаплантарнă, анчах тăшмана парăнман, ăна хирĕç тăракан халăх умĕнче пуç таймалла. Пирĕн паянхи çитĕнӳ чи малтан пирĕн халăхăн паттăрлăхĕн результачĕ пулса тăрать.

Англипе Германи хушшинчи вăрçă

ЛОНДОН, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Авиаци министерстви пĕлтернĕ тăрăх, Англин сывлăш-çар вăйĕсем июлĕн 20-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле каллех Хĕвеланăç Германи çине пырса тапăннă. Сывлăшри операцисен тĕп объекчĕ Ганновер пулнă, унта пысăк пушарсем пуçланнă, вĕсен çулăмĕ хуларан темиçе миля аякран курăннă.

Ĕнер кăнтăрла Англин «Бленхейм» йышши бомбардировщикĕсен соединенийĕсем Голланди çыранĕсен çывăхĕнче тăшман судносен караванĕсем çине икĕ хутчен пырса тапăннă.

Бомбăсене пĕрремĕш хут пырса пăрахнă чух 4 суднăна пĕтернĕ, иккĕмĕш хутĕнче — тăшманăн 8 суднине, пурĕ пĕрле 48 пин тонна тиемелĕхскерсене, сиенленĕ. Суднăсем путнă тесе шутлама пулать.

Юлашки эрне хушшинче Англи авиацийĕ пырса тапăннипе пĕтĕмпе тăшманăн 42 суднине, пурĕ пĕрле 242 пин тоннăлăх, путарнă е хытă сиенленĕ. Çапла вара, тăшманăн суту-илӳ судоходствин пĕр çак эрне хушшинчи çухатăвĕсемех Англин суту-илӳ судоходствин пĕтĕм июнь уйăхĕ хушшинчи çухатăвĕсенчен иртеççĕ.

ЛОНДОН, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, июлĕн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англи бомбардировщикĕсем Рейн облаçĕнчи объектсем çине пырса тапăннă. Кунсăр пуçне, Амстердамри доксем çине те тапăннă.

Англи истребителĕсем Ла-Манш проливĕ тата Франци çыранĕ тĕлĕнче разведка туса çӳренĕ. Разведка тунă вăхăтра противникăн пĕр истребительне персе антарнă. Англи истребителĕсен çухатусем пулман. Июлĕн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Германи авиацийĕ Хĕвелтухăç Англири темиçе пункт çине тата Шотландин çурçĕр-хĕвелтухăç пайĕнчи икĕ пункт çине бомбăсем пăрахнă. Бомбăсем кăштах материаллă сиен тунă. Çынсем хушшинче вилнисемпе аманнисен хисепĕ пысăк мар.

ЛОНДОН, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС). Информаци министерстви çапла пĕлтерет: июлĕн 21-мĕшĕнче ирхине вĕçленнĕ эрне хушшинче противникăнне 47 самолет пĕтерсе тăкнă, Англин 44 самолет пĕтнĕ. Англи тата унăн çыранĕсем тĕлĕнче пулнă çапăçусенче нимĕçсен 10 самолет пĕтнĕ. Англи авиацийĕн кунта çав вăхăт хушшинче пĕр самолет та пĕтмен. Германи тата вăл оккупациленĕ территори çинче противникăн 22 самолет пĕтнĕ, Англи авиацийĕн—40 самолет. Çывăхри Хĕвелтухăçĕнче тĕнĕл держависен 14 самолет, Англи авиацийĕн—4 пĕтнĕ.

ЛОНДОН, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, июнĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа июлĕн 14-мĕшне çитиччен Англи истребителĕсем противник территорийĕ çине 36 хутчен пырса тапăннă. Çак вăхăт хушшинче 305 самолет персе антарнă. Противникăн нумай самолечĕсене сиен тунă. Англи авиацийĕн 118 истребитель пĕтнĕ, 17 летчикĕ çăлăннă. Англи авиацийĕ пырса тапăнса Францире Германи валли вăрçă нушисемшĕн ĕçлекен фабрикăсемпе электростанцисене пĕтерсе тăкнă. Совет Союзĕпе Германи хушшинче вăрçă пуçланнă хыççăн иртнĕ малтанхи кунсенчен тытăнса Англи самолечĕсем противник территорийĕ çине пилĕк хутчен пырса тапăннă. Германин 75 истребительне пĕтерсе тăкнă, унăн ытти самолечĕсене те чылай пĕтерсе тăкнă е сиен кӳнĕ.

Турци хаçачĕсем Хĕрлĕ Çарăн паттăрла кĕрешĕвĕ çинчен

АНКАРА, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Турци хаçачĕсем Хĕрлĕ Çар гитлерла войскăсене хирĕç паттăррăн çапăçнине палăртаççĕ.

«Бурса» хаçат Совет Союзĕн вăрçă валли вăй нумайййи, Хĕрлĕ Çарăн тăшмана хирĕç тăмалли вăйĕ çинчен каласа çапла çырать: Хĕрлĕ Çар оборонăн чи кирлĕ линийĕсене хăй аллинче тытса тăрать, противника вăйлăн хирĕç тăрать. Хĕрлĕ Çар халичченхи вăйпах хирĕç тăрсан нимĕç çарĕ вăй-халран тухать. Хĕрлĕ Çар хăйĕн мĕнпур резервисене ĕçе кĕртмен-ха. Халĕ кăна вĕсем вăрçа кĕреççĕ.

«Ени асыр» хаçат çакна кăтартать: Российăри вăрçăн результачĕ территорине оккупацилессинче мар, армисене пĕтерессинче пулать, тесе шутлатпăр эпир. Вырăссем хăйсен аллинче пур моторизованнăй пит пысăк вăйпа усă курса вăрçа нумай вăхăт хушши туса пыма пултараççĕ, хăйĕн халăхне нимĕç çарĕсен пусмăрĕнчен ирĕке кăлариччен туса пыраççĕ.

Канадăра Польша çарне туни

ЛОНДОН, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС). Англири радио пĕлтернĕ тăрăх, Польшăн иккĕмĕш çарне туса йĕркелеме Польшăн 6 офицерĕпе 60 унтер-офицерĕ Канадăна тухса кайнă. Вăл çара гитлерла Германие хирĕç кĕрешме тăваççĕ. Çав офицерсенчен нумайĕшĕ Польшăра нимĕçсене хирĕç пынă çапăçусенче, ун хыççăн Франципе Норвегире пулнă.

Канадăра поляксем темиçе çĕр пин çын шутланаççĕ.

Сербири партизансен активлăхĕ

ЛОНДОН, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС). Сербири партизансен активлăхĕ вăйлансах пыни çинчен пĕлтереççĕ. Партизансем çар поезчĕсем çине тапăнаççĕ, телеграф çыхăнуне пăсаççĕ, кĕперсене çĕмĕреççĕ. Германи командованийĕ партизансене пулăшакан çынсем тĕлĕшпе репресси тăвассине вăйлатать. Илнĕ сведенисем тăрăх, Белградра 28 серба вĕлернĕ, вĕсене нумаях пулмасть Белград хулине электричество токĕ парса тăракан проводасене татнăшăн айăпланă.

Европăри гитлерла „çĕнĕ йĕрке“

Фашизм мĕнпур халăхсене хирĕç, пĕтĕм этемлĕхе хирĕç, культурăпа прогреса хирĕç юнлă вăрçă туса пырать. Гитлер тата унăн ытти мĕнпур пĕчĕк ушкăнĕ цивилизованнăй этемлĕхе вăтам ĕмĕре каялла илсе пыма, инквизиципе чуралăхăн эпохине çĕнĕрен туса хума тăрăшаççĕ. Тĕнчери пĕтĕм халăхсем фашистла Германин чурисем пулса тăмалла—çакăн пек Гитлерăн тĕллевĕ.

Паян ĕнтĕ фашистла Германия оккупациленĕ çĕршывсенчи халăхсем асапланса тертленнинчен çĕр чĕтренет. Фашистла варварсем тискеррĕн асаплантарнă çĕршер пин çынсен çырма пывĕ пекех юн юхать.

Фашистла демагогсем: эпир Европăра «çĕнĕ йĕрке» туса хуратпăр, тесе ниме киревсĕр суйса панкани пирки пĕтĕм тĕнчери халăхсем калама çук хыттăн тарăхаççĕ. Гитлерла «çĕнĕ Европа» фашистла варварсем вăйпа туртса илнĕ çĕршывсенчи халăхсем валли тунă гигантла пысăк концентрациллĕ лагерь пулса тăрать.

Европăри «çĕнĕ йĕркене» гитлерла банда хăй Чехословакирен Судет облаçне туртса илнĕ хыççăнах тума пуçланă. Судет облаçне туртса илни паян кунччченех пулса пыракан фашистла террор хыттăн алхаснипе паллă пулса тăнă. Судет облаçĕ фашистла вăрттăн полици—гестапо агенчĕсемпе тулса ларнă. Массăсене выçлăхпа çуклăх пусарса тăрать, мĕншĕн тесен фашистсем продовольствисене туртса илсе вĕсене Германие ăсатаççĕ. Выçăпа аптăраса пурăннипе тата ĕнтĕркесе çитнипе рабочисемпе хресченсем хушшинче тĕрлĕрен чир-чĕрсем вăйлăн саралнă.

Оккупациленĕ çĕршывсенче «çĕнĕ Европăн» фашистла организаторĕсем рабочисене кунне 12—14 сехетшер ĕçлеттереççĕ, çавăншăн уйăха 50—60 марка çеç тӳлеççĕ, çак укçа вăл çавтери пĕчĕк паека тӳлесе илме те çитмест.

Вакă сутăçсем, служащисем, хресченсем те рабочисенчен лайăххах пурăнмаççĕ. Вĕсене те, рабочисем пекех, налогсемпе ытти тĕрлĕрен тӳлевсем пусарса тăраççĕ. Çурçĕр Чехире çулталăк хушшинче 30 пин марка доход илекен врач 24 пин марка налог тӳлет, çав вăхăтрах нимĕçсен çулталăкне 100—150 пин марка доход илекен фашист-предпринимателĕсене налогсемпе тĕрлĕрен сборсенчен пачах хăтарнă.

Польшăри, Югославири, Грецири, Бельгири ĕççыннисем калама çук хыттăн тертленеççĕ. Çав çĕршывсенче фашизм тискерлĕхĕ вăтам ĕмĕрти мĕнпур тискерлĕхрен те иртсе каять. Польшăра пит нумай еврейсемпе поляксене концентрациллĕ лагерьсенче тытса усраççĕ, çав лагерьсенчен вĕсене, фашистла полици хуралласа пынипе, кашни кунах ĕçе хăваласа илсе каяççĕ, çĕрле вара, выльăхсем пекех, вĕсене каллех лагерьсене хăваласа илсе пыраççĕ. Ĕçрен каялла илсе пырсан хупса лартнисене пурне те полицейски куçĕ умĕнче хăйсен кăсйисене таварса кăтарттараççĕ, кам та пулин çăкăр татăкĕ, табак, кĕрпе пĕрчисем тата ыт. те пытарса хăварман-и,—çакна полицейскин «хăйĕн» куçĕпе курса ĕненмелле. Çав лагерьсенче пурăнакан вуншар пин çынсенчен тĕлĕнмелле тискеррĕн мăшкăлаççĕ. Вĕсене канализаци трубисем тăрăх тĕрлĕрен тасамарлăх юхса тухнă вырăна вăйпах илсе каяççĕ, унта «шыва кĕме», пĕр-пĕрне «çума» ирĕксĕрлеççĕ, фашистла начальниксене савăнма «ташлаттараççĕ».

Хăйсен çĕрне тата никама пăхăнмасăр пурăнас положенине хӳтлеме «хăйнăшăн» серб, грек тата Бельги халăхĕсене Германи фашисчĕсем хаяррăн тавăраççĕ. Çав халăхсен чи лайăх ывăлĕсене пиншерĕн персе вĕлернĕ. Ватă çынсене, ачасене те, çынсене пĕтĕм çемьи-çемьипе персе вĕлереççĕ.

Прогрессивлă пĕтĕм этемлĕх фашизма пĕтĕм чĕререн тарăхса ылханать, мĕншĕн тесен фашизм—вăл тĕксĕмлĕх, юн тăкни, вилĕм пулса тăнине вăл курса тăрать.

Германи фашисчĕсем Европăри халăхсен палачĕсем çеç мар, тата хăйсен халăхĕн палачĕсем те пулса тăраççĕ. Германи халăхне пĕр шеллемесĕр пусмăрласа тата эксплоатацилесе, вĕсем ăна тĕнчере фашистла «çĕнĕ йĕрке» туса хунă хыççăн лайăх пурнăç туса паратпăр, тесе киревсĕррĕн улталаççĕ. Çакна тăвиччен фашистла йыткĕтӳ Германири асапланса пурăнакан ĕççынни массисен тата чуралăха кĕртсе ӳкернĕ çĕршывсенчи ĕççынни массисен юнĕ çинче пуйса пырать. Америкăра тухакан «Фрайдей» журнал 1941 çулти апрелĕн 18-мĕшĕнче тухнă номерте çапла пĕлтернĕ: «Геббельс вăрçă пуçлансан, хăйĕн агенчĕ Вильгельм Акерберг пулăшнипе, Буэнос-Айресри банксене Америка долларĕпе 1.850 пин доллар хывнă; кунсăр пуçне, унăн тата Кăнтăр Америкăра 4.635 пин доллар капиталовложени пур. Геринг Сан-Пацлори (Бразилия) 1-мĕш №-лĕ банка 2 миллион доллара яхăн хывнă. Риббентроп Америкăри банксенче хăйĕн личнăй капиталне 3.165 пин доллар тытса усрать».

Çак фактсем вĕсем Германири фашистла пĕчĕк ушкăн—Гитлер, Геринг, Геббельс, Риббентроп тата вĕсен компанийĕ—çавтери ирсĕр бандитсен шайкки пулнине татах та тепĕр хут çирĕплетсе парать.

Фашистсем вăрçă туса, çаратса калама çук пысăк капитал пухаççĕ, çав капитала вĕсем хăйсен халăхĕнчен аякка илсе кайса — ютçĕршывсенчи банксенче пытарса усраççĕ, мĕншĕн тесен вĕсем «сехетлĕх калифсем» пулса тăнине, вĕсен вăрă-хурахла влаçĕ нумая пыманнине туйса тăраççĕ. Çав вăхăтрах вĕсем, намăса пĕлмесĕр, Германин выçăпа аптăракан халăхне «отечество ырлăхĕшĕн» «тӳсĕмлĕ» пулма чĕнеççĕ.

Акă çак намăссăрлăхăн тĕслĕхĕ. Берлинăн обер-губернаторĕ нумаях пулмасть халăха воззванипе чĕнсе каланă, вăл воззванире çапла каланă: «Берлинра пурăнакан арçынсемпе хĕрарăмсенчен нумайĕшĕ юлашки вăхăтра урана тăхăнмаллисем туянмашкăн талонсем пама ыйтса заявленисем панă, анчах та вĕсене талонсем паман. Ку вăл паллă тата этем еверлĕ туни пулса тăрать: урана тăхăнмаллисене çĕнетес тетĕр пулсан та, анчах урăх мĕнле те пулин майпа пĕр вăхăта кĕтме пултаратăр... Унчухне вара эсир аслă кунсене тивĕçлĕ çынсем пулнине кăтартса парăр...»

Германири фашистла шакалсен ытти халăхсен тĕлĕшĕнчи политики «пайла та пуçпулса тăр» текен принцип çинче тытăнса тăрать. Вĕсем чуралăха кĕртсе ӳкернĕ пĕр халăха тепĕр халăх çине ĕшкĕртеççĕ, нациллĕ курайманлăха чĕртсе яраççĕ.

«Трансильвания Венгри çумне куçсан,—тесе пĕлтернĕ иртнĕ çулти кĕркунне Бухарестри радиостанци, — пĕрпĕрин тĕлĕшпе киревсĕр ĕçсем тăвасси пуçланчĕ. Пĕр вырăнта венгерсем румынсен 20 граждăнне вĕлернĕ. Пĕрне вĕсем юпа çумне çыхса лартнă та штыксемпе чиксе вĕлернĕ. Тепĕр вырăнта румын арçынĕсене, хĕрарăмĕсемпе ачисене 155 çынна персе вĕлернĕ, çав шутра сăпкари ачана та: пĕр румынăн аллисене хуçса тăкнă та чĕрĕллех вута пăрахса çунтарнă. Çав пунктрах румын граждăнне утайми пуличченех асаплантарнă. Пĕр ялта венгерсем 99 çынна касса вĕлернĕ, вăл шутра тăватă çулти хĕрача та пулнă. Румынин икĕ граждăнне шăтăк алтма хушнă та кайран персе вĕлернĕ. Ĕнер уйри пĕр çул çинче 27 виле тупнă. Кунсăр пуçне, ялсенчен пĕринче 17 румын виллине тупнă. Тепĕр вырăнта румынсене вĕсен кĕлеткисенчен аш татăкĕсем каса-каса илнĕ те, сурансене тăварпа сапнă...»

Пур çĕрте те, ăçта фашистсен ури пырса кĕрет,—юн, вĕлерни, террор выçлăх тата ыт. те. Çакăн пек ĕнтĕ Европăри гитлерла «çĕнĕ йĕрке».

Г. Д.

Совет войскисен операцийĕсем çинчен Швейцари хаçачĕ мĕн çырать

ЛОНДОН, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви Швейцарири «Нейе Цюрхер цейтунг» хаçат Хĕрлĕ Çарăн боевой операцийĕсем çинчен пичетленĕ статьяна парать.

Паллă,—тесе çырать хаçат,—вырăссем малтанхи пекех хăйсен операцийĕсенче оборона тата наступлени тăвас методсемпе усă кураççĕ. Вĕсем Германин вăрçăри меточĕсене пĕлсе çитме пултарнине чаплăн кăтартса пачĕç. Германи танкĕсем пĕр-пĕр вырăнта фронт линине татса кĕрсен, вырăссен дивизийĕсем Германин фронт линине татса кĕнĕ танкĕсене вĕсен коммуникацийĕсенчен уйăрса илессишĕн çапăçаççĕ. Çав вăхăтрах вырăс танкĕсем Германин танксем хыççăн пыракан пехотине тăтăшах атакăлаççĕ. Çакăн пек тактика Германи пехотине кĕрешӳн пĕтĕм йывăрлăхне хăй çине илмелле туса хурать. Вырăссем калама çук хастарлăн тата тĕлĕнмелле ăстан çапăçаççĕ. Вĕсен снайперĕсем пачах курăнман позицисенчен е йывăçсем çинчен переççĕ. Вĕсем Германин транспорт колоннисемпе фронт линийĕ хыçĕпе куçса пыракан резервсене хăратса тăраççĕ. Вырăссен укрепленийĕсене пысăк мастерлăхпа маскировка тунă, вĕсен гарнизонĕсем Германи войскисене вăйлăн хирĕç тăрса çапăçаççĕ.

Чехири „çĕнĕ йĕрке“

Англире эрнере пĕрре тухса тăракан «Манчестер гардиан уикли» хаçат Чехирен килнĕ корреспонденцине пичетлесе кăларнă. Çав статьяра чех халăхĕн йывăр пурнăçне, фашистсен пусмăрĕ айĕнче асапланнине кăтартса панă. Нимĕçсем «протекторатран» май килнисене пурне те илсе каяççĕ, халăха выçă тăратса хăвараççĕ. Чехинче, — тенĕ корреспонденцинче, — çăнăх тата пахча-çимĕç çителĕксĕрри пысăккăн палăрать. Иртнĕ çулта пысăк тухăçлă сахăр кăшманĕ туса илнĕ пулсан та, çĕршывра сахăр çитмест. Сахарин ыйтнине те тивĕçтерме май çук. Оккупациллĕ влаçсем кăларнă закон тăрăх, хресченсене çу тума чарнă. Сĕте сĕтçу пункчĕсене памалла тунă, унтан вара вĕсене ытти апат-çимĕç продукчĕсем пекех Германие яраççĕ. Иртнĕ çулта виçĕ хутчен пысăк хаярлăхпа выльăхсен реквизицине ирттернĕ. Хресченсен пĕтĕ ĕнисене те пусма туртса илеççĕ.

Çĕршывра ĕççĕррисен йышĕ питех те пысăк. Вĕсем хăйсем йывăр пурнăçпа пурăнни çинчен пĕлтерме хăраççĕ, мĕншĕн тесен ĕççĕрри çинчен пĕлтерсенех, вĕсене ирĕксĕр ĕçлеттерме Германие илсе каяççĕ. Куллен кирлĕ япаласем хакланнă тата ирĕксĕр сборсемпе налогсем ӳссе пынă пирки рабочисен ĕç укçийĕ пысăккăн чакнă.

Нумаях пулмасть Прага хулине Германи чиновникĕсем йышлăн пынă. Вĕсенчен нумайĕшĕн нимĕнле квалификаци те çук, апла пулсан та чехсен обществăллă фончĕсен шучĕпе вĕсене нумай тӳлеççĕ.

Чех хресченĕсенчен вĕçи-хĕррисĕр мăшкăллаççĕ. Висков, Бланско-Босковице, Крумлов тата ытти районсенчи ялсенчи 37 общинăри, çавнашкалах Эльба тăрăхĕнче Пардубицрен хĕвелтухăçнелле вырнаçнă 29 общинăри хресченсене 1941 çул хушшинче хăйсен çĕрĕ çинчен куçса каймалли тата çав çĕрсене Германи колонисчĕсене парасси çинчен пĕлтернĕ. Иртнĕ çулта Эльба районĕнчи чылай общинăсенчи хресченсем тĕлĕшпе те çакăн пек тунă.

Чех хресченĕсене арестлеме чарăнмаççĕ. Кладнори тĕрмесенче чех халăхĕн чи лайăх представителĕсем çĕрпĕрĕн асапланаççĕ. Нумаях пулмасть Пильзински облаçĕнче рабочисен фабричнăй комитетсен членĕсене массăллăн арестленĕ. Çынсене нимĕç врачĕсем патне пыртарас шутпа чылай хуласенчен чех-врачсене хăваласа янă.

Çавăн пек ĕнтĕ фашистла ирсĕрсем хăйсем тытса илнĕ çĕршывсенче тума шутлакан «çĕнĕ йĕрке».

Июлĕн 20-мĕш. (ТАСС).

США правительствин ĕçĕсене пула Германире хăрама пуçланă

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС). Малтанах пĕлтернĕччĕ, США правительстви Латинла Америкăра пурăнакан, тӳрремĕнех е урăхла майпа Германипе Итали агенчĕсем пулса тăракан уйрăм çынсен «хура списокне» пичетлесе кăларнă. Çак списока кĕртнĕ компанисенчи çынсен адресĕпе таварсем ярса пама, вĕсене Германипе Италине янă чухнехи пекех, ирĕк памасăр пӳлсе тăраççĕ. Компанисенчи çак çынсен фончĕсем çине секвестр хумалла тунă.

Юнайтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, США правительствин решенийĕ çинчен пĕлсен, Германире ним тума аптăраса ӳкнĕ.

Германи пичечĕ США правительствине тата Рузвельта ним йĕркесĕр вăрçма тытăннă.

Германири хаçатсенче тухакан статьясен тонĕ тата характерĕ гитлерла клика хăйĕн Латинла Америкăри çĕршывсенче сăтăрлă ĕçсем тăвас планĕ арканса кайнине кура хăрама пуçланнине кăтартаççĕ.

Фашистла хаçатсем ирĕксĕрех йышăнни

СТОКГОЛЬМ, июлĕн 17-мĕш. (ТАСС). Хĕрлĕ Çар вăйлăн хирĕç тăрса çапăçни, совет хĕçпăшалĕ Германи çарне хăватлăн пырса тивни нимĕç хаçачĕсене «çĕнтерӳсем» çинчен суйса пĕлтерес ĕçе ирĕксĕрех улăштарттарать. Нимĕçсен «Берлинер берзенцейтунг» хаçачĕ июлĕн 13-мĕшĕнче тухнă номерте хăйĕн вăрçă ĕçĕсем çинчен çыракан корреспонденчĕ Штаккельберг пĕлтернине пичетлесе кăларнă, статьи «Совет салтакĕ çапла кĕрешет» ятлă. «Нимĕç командованийĕ Совет Союзĕн войскисене хирĕç кĕрешнĕ çĕрте тĕл пулнă противника хĕвеланăçĕнче кĕрешнĕ салтаксемпе нипле те танлаштарма çук, — тесе çырать корреспондент. — Хĕвелтухăçĕнчи калама çук пысăк çапăçусенче нимĕçсем совет хĕçпăшалĕн икĕ тĕп средствисене — вĕçĕмсĕр аслăн сарăлса выртакан талккăшпе массăсене, тĕлĕнмелле пит нумай самолетсемпе танксене, йывăр артиллерие çеç мар, — совет войскисем çак средствăсемпе пит лайăх хĕçпăшалланнă,— тата совет салтакĕпе те тĕл пулаççĕ, совет салтакĕ хăйĕн вăйĕсене шеллемесĕр кĕрешет. Кашни уйрăм салтак пысăк хастарлăхлă, çавăрăнуçуллăхлă пулнипе тата çĕр алтса укрепленисем тума ăста пулнипе палăрса тăрать. Совет салтакĕсен вăрçă ĕçĕнчи чеелĕхĕн, маскировка тума пĕлнин тата вырăнти условисемпе пĕлсе усă курнин пысăк опычĕ пур».

Румынири положени

СТАМБУЛ, июлĕн 20-мĕш. (ТАСС) Нейтральнăй çĕршывсен представителĕсем, Румынирен килнĕскерсем, продовольстви çитмен пирки Румыни халăхĕ нимĕç оккупанчĕсемпе кăмăлсăр пуласси чылай вăйланни çинчен пĕлтереççĕ. Хăшпĕр продуктсене пит те хаклă хакпа кăна аран-аран тупса илме пулать. Румынири ĕççыннисем йывăр асап тӳссе пурăнаççĕ, ĕççĕр тăрса юлнисем нумайланаççĕ, мĕншĕн тесен нумай заводсене, уйрăмах тимĕр-тăмăр промышленноçĕн завочĕсене, сырье çук пирки хупнă. Чугунçул çинче графика яланах пăсаççĕ, чугунçулсем çинче час-часах крушенисем пулаççĕ.

Совет Союзĕпе Германи хушшинче вăрçă пуçлансан, Румыни влаçĕсем çак вăрçă кĕске тата çăмăл пулать, тесе пĕлтернĕ. Совет самолечĕсем Румыни хулисем çине час-часах бомбăсем пырса пăрахма тата фронтран аманнă салтаксем килме пуçласан, çак сăмаха никам та ĕненми пулнă. Румыни правительстви вăрçă вăхăчĕн положенийĕпе хăйĕн политикăллă противникĕсене пĕтерме усă курать. Официальнă йĕркепе çапла пĕлтернĕ: Яссы хулинче 500 çынна персе вĕлернĕ, тенĕ. Анчах та унта чăннипе 2000 çынна персе вĕлернĕ пулнă. Германи Румынири салтакĕсем хушшинче дисциплина хăвăрт хавшани палăрать, нимĕçсем пур çĕрте те халăха тата магазинсене çаратаççĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЧУВАШСКИЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ
об'являет, что ПРИЕМ СТУДЕНТОВ
на 1941—42 учебный год ПРОДОЛЖАЕТСЯ.
Институт имеет зоотехнический и полеводческий факультеты.
СРОК ОБУЧЕНИЯ 3 ГОДА

Начало приемных испытаний 1 августа.

Дети рядового и начальствующего состава, призванные в ряды Красной Армии и Военно-Морского Флота, от платы за обучение освобождаются.

АДРЕС: гор. Чебоксары, Ленинградская, 25. Сельхозинститут.
ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5477 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ Ь 345, ф. 6 ... 84 п. л.